

EUROOPA AATOMIENERGIAÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGU
KONSOLIDEERITUD VERSIOON

(2016/C 203/01)

SISUKORD

		<i>Lehekülg</i>
Preambul	5
I JAOTIS	Ühenduse ülesanded	5
II JAOTIS	Sätted tuumaenergiaalase arengu soodustamise kohta	7
1. PEATÜKK	TEADUSLIKU UURIMISTÖÖ EDENDAMINE	7
2. PEATÜKK	TEABE LEVIK	9
1. jagu	Ühenduse käsutuses olev teave	9
2. jagu	Muu teave	10
3. jagu	Salastatust käsitlevad sätted	15
4. jagu	Erisätted	18
3. PEATÜKK	TERVISEKAITSE JA OHUTUS	18
4. PEATÜKK	INVESTEERINGUD	21
5. PEATÜKK	ÜHISETTEVÕTTED	22
6. PEATÜKK	TARNED	24
1. jagu	Tarneagentuur	24
2. jagu	Ühendusest pärinevad maagid, lähtematerjalid ja lõhustuvad erimaterjalid	25
3. jagu	Väljastpoolt ühendust pärinevad maagid, lähtematerjalid ja lõhustuvad erimaterjalid	28
4. jagu	Hinnad	29
5. jagu	Tarnepoliitikat käsitlevad sätted	29
6. jagu	Erisätted	30
7. PEATÜKK	JULGEOLEKUMEETMED	32
8. PEATÜKK	OMANDIÕIGUS	35
9. PEATÜKK	TUUMAÜHISTURG	36
10. PEATÜKK	VÄLISSUHTED	38
III JAOTIS	Sätted institutsioonide kohta ja rahandussätted	40
1. PEATÜKK	EUROOPA LIIDU LEPINGU JA EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU TEATUD SÄTETE KOHALDAMINE	40

2. PEATÜKK	ÜHENDUSE INSTITUTSIOONID	40
1. jagu	Euroopa Parlament	40
2. jagu	Nõukogu	40
3. jagu	Komisjon	40
4. jagu	Euroopa Liidu Kohus	41
5. jagu	Kontrollikoda	42
3. PEATÜKK	INSTITUTSIOONE KÄSITLEVAD ÜHISÄTTED	42
4. PEATÜKK	MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE	43
IV JAOTIS	Rahandusalased erisätted	43
V JAOTIS	Üldsätted	46
VI JAOTIS	Sätted algperioodi kohta (kehtetuks tunnistatud)	51
	Lõppsätted	51
LISAD		
I LISA	TUUMAENERGIAGA SEONDUVAD UURIMISVALDKONNAD, MILLELE ON OSUTATUD KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLIS 4	54
II LISA	KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLIS 41 NIMETATUD TÖÖSTUSHARUD	58
III LISA	EELISED, MIDA KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLI 48 ALUSEL VÕIB ANDA ÜHISETTEVÕTETELE	59
IV LISA	KAUPADE JA TOODETE NIMEKIRI, MILLE SUHTES KEHTIVAD TUUMAÜHISTURGU KÄSITLEVA 9. PEATÜKI SÄTTED	60
V LISA	KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLIS 215 NIMETATUD ESIALGNE TEADUS- JA KOOLITUSPROGRAMM	66
PROTOKOLLID		
	Protokoll riikide parlamentide rolli kohta Euroopa liidus	69
	Protokoll Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta	72
	Protokoll Euroopa Liidu Institutsioonide ning teatud organite, asutuste ja talituste asukoha kohta	96
	Protokoll Euroopa Liidu Privileegide ja immunitetide kohta	97
	Protokoll Iirimaa Põhiseaduse artikli 40 lõike 3 punkti 3 kohta	105
	Protokoll üleminekusätete kohta	106

PREAMBUL

TEMA MAJESTEET BELGLASTE KUNINGAS, SAKSAMAA LIITVABARIIGI PRESIDENT, PRANTSUSE VABARIIGI PRESIDENT, ITAALIA VABARIIGI PRESIDENT, TEMA KUNINGLIK KÕRGUS LUKSEMBURGI SUURHERTSOGINNA, TEMA MAJESTEET MADALMAADE KUNINGANNA ⁽¹⁾,

TÕDEDES, et tuumaenergia kujutab endast tööstuse arenguks ja tugevdamiseks olulist ressursi ning võimaldab edendada tööd rahu heaks,

VEENDUNUD, et üksnes viivitamata tehtud ühiste jõupingutustega võib jõuda saavutusteni, mis vastavad nende riikide loovale potentsiaalile,

OTSUSTANUD luua vajalikud tingimused võimsa tuumatööstuse arenguks, mis annaks laialdasi energiaressursse, viiks tehniliste protsesside ajakohastamiseni ja aitaks paljude muude rakendusvõimalustega kaasa nende rahvaste heaolule,

PÜÜDES luua vajalikud ohutustingimused, et kõrvaldada elanikkonna elu ja tervist ohustavad tegurid,

SOOVIDES kaasata oma töösse ka teisi riike ja teha koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, kes arendavad aatomienergia rahuotstarbelist kasutamist,

ON OTSUSTANUD rajada EUROOPA AATOMIENERGIAÜHENDUSE ja sel eesmärgil määranud oma täievolilisteks esindajateks:

(täievoliliste esindajate nimekirja ei esitata)

KES, olles esitanud oma kehtivaks ja vormikohaseks tunnistatud täisvolitused, ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES.

I JAOTIS**ÜHENDUSE ÜLESANDED***Artikkel 1*

Käesoleva lepinguga asutavad KÕRGED LEPINGUOSALISED omavahelise EUROOPA AATOMIENERGIAÜHENDUSE (EURATOM).

⁽¹⁾ Tšehhi Vabariik, Taani Kuningriik, Eesti Vabariik, Kreeka Vabariik, Hispaania Kuningriik, Horvaatia Vabariik, Iirimaa, Küprose Vabariik, Läti Vabariik, Leedu Vabariik, Ungari, Malta Vabariik, Austria Vabariik, Poola Vabariik, Portugali Vabariik, Sloveenia Vabariik, Slovaki Vabariik, Soome Vabariik, Rootsi Kuningriik ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik said Euroopa Liidu liikmeteks hiljem.

Ühenduse ülesanne on kaasa aidata elatustaseme tõstmisele liikmesriikides ja suhete arendamisele teiste riikidega, luues tuumatööstuse kiireks tekkeks ja arenguks vajalikud tingimused.

Artikkel 2

Et seda ülesannet täita, peab ühendus käesoleva lepingu kohaselt:

- a) edendama teadusuuringuid ja tagama tehniliste teadmiste leviku;
- b) kehtestama ühtsed ohutusnormid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks ning tagama, et neid järgitaks;
- c) soodustama investeerimist ja tagama tuumaenergeetika arenguks vajalike põhirajatiste püstitamise ühenduses, ergutades eriti ettevõtjate algatusi;
- d) tagama, et kõiki kasutajaid ühenduses varustataks regulaarselt ja õiglaselt maakide ja tuumkütusega;
- e) tagama asjakohase järelevalve abil, et tuumamaterjale ei kasutataks muul kui ettenähtud eesmärgil;
- f) kasutama talle antud omandiõigust lõhustuvate erimaterjalide suhtes;
- g) tagama laia turu ja parimate tehniliste vahendite kättesaadavuse erimaterjalide ja -seadmete ühisturu loomise kaudu, tuumaenergeetikasse investeerimiseks mõeldud kapitali vaba liikumise ja spetsialistide töövõtuvabaduse kaudu ühenduse piires;
- h) seadma teiste riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sisse suhted, mis soosivad tuumaenergia rahuotstarbeliste kasutusviiside edendamist.

Artikkel 3

(kehtetuks tunnistatud)

II JAOTIS

SÄTTED TUUMAENERGIAALASE ARENGU SOODUSTAMISE KOHTA

1. PEATÜKK

Teadusliku uurimistöö edendamine*Artikkel 4*

1. Komisjon vastutab tuumaalase uurimistöö edendamise ja hõlbustamise eest liikmesriikides ning selle täiendamise eest, viies ellu ühenduse teadus- ja koolitusprogrammi.
2. Komisjoni sellekohane tegevus toimub käesoleva lepingu I lisas loetletud valdkondades.

Nõukogu võib seda nimekirja komisjoni ettepanekul kvalifitseeritud häälteenamusega muuta. Komisjon konsulteerib artikli 134 alusel moodustatud teadus- ja tehnikakomiteega.

Artikkel 5

Et koordineerida ja täiendada liikmesriikide teadusuuringuid, kutsub komisjon liikmesriike, üksikisikuid ja ettevõtjaid kas konkreetsele saajale esitatud ja asjaomasele valitsusele edastatud taotluse või üldise avaldatud taotluse kaudu üles edastama talle taotluses nimetatud teadusuuringutega seotud programme.

Pärast seda, kui asjaosalistele on antud kõik võimalused esitada kommentaare, võib komisjon esitada oma põhjendatud arvamuse iga talle edastatud programmi kohta. Komisjon esitab sellise arvamuse, kui programmi edastanud riik, isik või ettevõtja seda nõuab.

Selliste arvamuste kaudu takistab komisjon asjatut kattuvat tegevust ja suunab uurimistöö valdkondadesse, mida ei ole piisavalt uuritud. Komisjon ei või neid programme avaldada ilma neid edastanud riigi, isiku või ettevõtja loata.

Komisjon avaldab regulaarsete ajavahemike järel nende tuumaalase uurimistöö valdkondade nimekirja, mida ta peab ebapiisavalt uurituks.

Komisjon võib vastastikuseks konsulteerimiseks ja informatsiooni vahetamiseks kutsuda kokku riikliku ja erasektori teaduskeskuste esindajaid, aga samuti samas või seotud valdkonnas uurimistööd tegevaid asjatundjaid.

Artikkel 6

Komisjon võib talle edastatud uurimisprogrammide elluviimise soodustamiseks:

- a) anda teadustöölepingute raames rahalist abi, pakkumata seejuures siiski subsiidiume;
- b) tarnida selliste programmide elluviimiseks kas tasuta või tasu eest tema käsutuses olevaid mis tahes lähtematerjale või lõhustuvaid erimaterjale;
- c) anda kas tasuta või tasu eest liikmesriikide, isikute või ettevõtjate käsutusse rajatise, seadmeid või eksperdiabi;
- d) edendada asjaomaste liikmesriikide, isikute või ettevõtjate ühisrahastamist.

Artikkel 7

Komisjoni ettepanekul, kes konsulteerib teadus- ja tehnikakomiteega, määrab nõukogu ühehäälselt kindlaks ühenduse teadus- ja kooolitusprogrammid.

Need programmid koostatakse kõige enam viieks aastaks.

Nende programmide elluviimiseks vajalikud summad lisatakse igal aastal ühenduse teadustöö ja investeerimise eelarvesse.

Komisjon tagab, et need programmid viiakse ellu, ning esitab nõukogule selle kohta igal aastal aruande.

Komisjon hoiab majandus- ja sotsiaalkomiteed ühenduse teadus- ja kooolitusprogrammidega üldjoontes kursis.

Artikkel 8

1. Pärast teadus- ja tehnikakomiteega konsulteerimist asutab komisjon Tuumauuringute Ühiskeskuse.

See keskus tagab, et uurimisprogrammid ja teised komisjoni poolt talle ülesandeks tehtud ülesanded viiakse ellu.

Samuti tagab ta, et kehtestatakse ühtne tuumaalane terminoloogia ja standardne mõõtmisüsteem.

Keskus asutab tuumamõõtmiste keskbüroo.

2. Keskuse tegevus võib geograafilistel või funktsionaalsetel põhjustel toimuda eri asutustes.

Artikkel 9

1. Komisjon võib pärast majandus- ja sotsiaalkomitee arvamuse saamist asutada Tuumauuringute Ühiskeskuse raames koole spetsialistide väljaõpetamiseks eelkõige geoloogiliste uuringute, kõrge puhtuseastmega tuumamaterjalide tootmise, kiiritatud kütuste töötlemise, tuumatehnika, tervisekaitse ning radioisotoopide tootmise ja kasutamise valdkonnas.

Komisjon määrab kindlaks sellise koolituse üksikasjad.

2. Asutatakse ülikooli staatuses institutsioon; selle tegevusviisi määrab kindlaks nõukogu, tehes otsuse kvalifitseeritud hääleteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 10

Komisjon võib lepingu alusel usaldada ühenduse uurimisprogrammi teatavate osade elluviimise liikmesriikide, isikute või ettevõtjate või ka kolmandate riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide või kolmandate riikide kodanike hooleks.

Artikkel 11

Komisjon avaldab artiklites 7, 8 ja 10 nimetatud uurimisprogrammid, samuti regulaarsed aruanded nende rakendamise ja edenemise kohta.

2. PEATÜKK

Teabe levik

1. jagu

Ühenduse käsutuses olev teave

Artikkel 12

Liikmesriikidel, isikutel ja ettevõtjatel on õigus komisjonile tehtud avalduse alusel saada ühenduse omanduses olevate patentide, ajutiselt kaitstud patendiõiguste, kasulike mudelite või patenditaotluste alusel lihtlitsentse, kui nad suudavad nendega seotud leiutisi tõhusalt kasutada.

Samadel tingimustel annab komisjon patentide, ajutiselt kaitstud patendiõiguste, kasulike mudelite või patenditaotluste alusel all-litsentse, kui ühendusel on lepinguline litsents, mis annab talle õiguse seda teha.

Komisjon annab selliseid litsentse või all-litsentse tingimustel, mis lepitakse kokku litsentsisaajatega, ning annab kogu nende kasutamiseks vajaliku teabe. Need tingimused on eelkõige seotud sobiva tasu ja vajaduse korral ka litsentsisaaja õigusega anda kolmandatele isikutele all-litsentse ning kohustusega hoida teavet ärisaladusena.

Kui kolmandas lõigus osutatud tingimuste suhtes kokkuleppele ei jõuta, võivad litsentsisaajad kohaste tingimuste kindlaksmääramiseks anda asja Euroopa Kohtusse.

Artikkel 13

Komisjon edastab liikmesriikidele, isikutele ja ettevõtjatele ühenduse omandatud teabe, mida artikkel 12 ei hõlma ning mis pärineb kas ühenduse enda uurimisprogrammidest või on edastatud komisjonile vabaks kasutamiseks.

Komisjon võib siiski seostada sellise teabe avalikustamise tingimusega, et seda käsitletakse konfidentsiaalsena ega edastata kolmandatele isikutele.

Komisjon võib avalikustada kasutus- või levituspiirangute alusel saadud teavet, nagu näiteks niinimetatud salastatud teave, kui ta tagab nendest piirangutest kinnipidamise.

2. jagu

Muu teave

a) Teabe levitamine vabatahtliku kokkuleppe korras

Artikkel 14

Komisjon püüab vabatahtliku kokkuleppe korras tagada nii ühendusele tema eesmärkide saavutamiseks kasuliku teabe edastamise kui ka sellist teavet hõlmavate patentide, ajutiselt kaitstud patendiõiguste, kasulike mudelite või patenditaotluste alusel litsentside andmise.

Artikkel 15

Komisjon kehtestab korra, mille kohaselt liikmesriigid, isikud ja ettevõtjad võivad kasutada teda vahendajana oma esialgsete või lõplike uurimistulemuste vahetamiseks, kui ühendus ei ole neid tulemusi komisjoni antud lepingulise uurimistöö raames saanud.

See kord peab tagama vahetuse salastatuse. Komisjon võib siiski anda edastatavad tulemused dokumenteerimiseks Tuumauuringute Ühiskeskusele; sellega ei kaasne nende kasutusõigus ilma edastava poole nõusolekuta.

b) Teabe edastamine komisjonile kohustuslikus korras

Artikkel 16

1. Niipea kui liikmesriigile on esitatud konkreetset tuumaenergiaalane patendi- või kasuliku mudeli taotlus, palub see riik taotlejalt nõusolekut, et taotluse sisu viivitamata edastada komisjonile.

Kui taotleja on nõus, toimub selline teabe edastamine kolme kuu jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast. Kui taotleja ei ole nõus, teatab liikmesriik sama aja jooksul komisjonile taotluse esitamisest.

Komisjon võib nõuda, et liikmesriik edastaks selle taotluse sisu, millest on komisjonile teatatud.

Komisjon esitab nõudmise kahe kuu jooksul alates teatamise kuupäevast. Selle tähtaja pikendamine pikendab vastavalt käesoleva lõike kuuendas lõigus nimetatud tähtaega.

Saanud komisjonilt sellise nõudmise, palub liikmesriik taotlejalt uuesti nõusolekut taotluse sisu edastamiseks. Kui taotleja on nõus, edastatakse teave viivitamata.

Kui taotleja ei ole nõus, peab liikmesriik siiski edastama komisjonile taotluse sisu 18 kuu jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast.

2. Liikmesriigid teatavad komisjonile igast sellisest veel avaldamata patendi- või kasuliku mudeli taotlusest, mis esmapilgul näib käsitlevat teemat, mis ei pruugi olla konkreetset tuumaenergiaalane, kuid on otseselt seotud tuumaenergeetika arendamisega ühenduses ja on ühendusele oluline, 18 kuu jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast.

Kui komisjon nõuab, edastatakse taotluse sisu talle kahe kuu jooksul.

3. Liikmesriigid vähendavad miinimumini selliste lõigetes 1 ja 2 nimetatud teemasid käsitlevate patendi- ja kasuliku mudeli taotluste menetlemise aega, mille kohta komisjon on esitanud nõudmise, et neid saaks võimalikult kiiresti avaldada.

4. Komisjon käsitleb eespool nimetatud viisil edastatud teavet konfidentsiaalsena. Seda võib anda üksnes dokumenteerimiseks. Komisjon võib siiski taotleja nõusolekul või kooskõlas artiklitega 17–23 kasutada leiutisi, millest talle on teatatud.

5. Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata, kui kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitud kokkuleppe alusel on teabe edastamine välistatud.

c) **Litsentside andmine vahekohtumenetluse korras või kohustuslikult**

Artikkel 17

1. Kui vabatahtlikule kokkuleppele ei jõuta, võib lihtlitsentse anda kas vahekohtumenetluse korras või kohustuslikult kooskõlas artiklitega 18–23:

a) ühendusele või ühissettevõtetele, kellele see õigus on artikli 48 alusel antud otseselt tuumauuringutega seotud leiutisi hõlmavate patentide, ajutiselt kaitstud patendiõiguste või kasulike mudelite suhtes, kui selliste litsentside andmine on vajalik nende endi uurimistöö jätkamiseks või kui see on hädavajalik nende rajatiste käigushoidmiseks.

Komisjoni nõudel sisaldavad sellised litsentsid õigust lubada kolmandatel isikutel leiutist kasutada, kui nad täidavad ühenduse või ühissettevõtete antud tööülesandeid või tellimusi;

b) isikutele või ettevõtjatele, kes on pöördunud komisjoni poole nende saamiseks patentide, ajutiselt kaitstud patendiõiguste või kasulike mudelite peale, mis hõlmavad otseselt ühenduses tuumaenergeetika arendamisega seotud ja selle jaoks olulise tähtsusega leiutisi, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

i) patenditaotluse esitamisest on möödunud vähemalt neli aastat, välja arvatud leiutise puhul, mis on seotud konkreetselt tuumaenergiaalase teemaga;

ii) selle liikmesriigi territooriumil, kus leiutist kaitstakse, ei ole rahuldatud leiutise suhtes tuumaenergia arengust tulenevad vajadused, mida komisjon näeb;

iii) patendiomanik, keda on kutsutud üles kas ise või litsentsiomanike kaudu neid vajadusi rahuldama, ei ole seda teinud;

iv) litsentsi taotlejad isikud või ettevõtjad suudavad leiutist kasutades neid vajadusi tõhusalt rahuldada.

Liikmesriigid ei või selliste vajaduste rahuldamiseks võtta oma siseriiklikes õigusaktides sätestatud sunnimeetmeid, mis piiravad leiutisele antud kaitset, kui komisjon ei ole seda eelnevalt taotlenud.

2. Vastavalt lõikele 1 ei tohi lihtlitsentsi anda, kui patendiomanik tõestab seaduslike põhjuste olemasolu, eriti seda, et tema käsutuses ei ole olnud piisavalt aega.
3. Litsentsi andmine lõike 1 kohaselt annab õiguse saada täielikku hüvitist, mille summa lepivad omavahel kokku patendi, ajutiselt kaitstud patendiõiguse või kasuliku mudeli omanik ning litsentsisaaja.
4. Käesoleva artikli sätted ei mõjuta tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni sätteid.

Artikkel 18

Käesolevaga asutatakse selles jaos sätestatud eesmärkidel vahekohtukomitee. Nõukogu nimetab Euroopa Liidu Kohtu ettepaneku põhjal selle komitee liikmed ja kehtestab kodukorra.

Pooled võivad vahekohtukomitee otsuse peale esitada Euroopa Liidu Kohtule peatava toimega edasikaebuse ühe kuu jooksul alates otsuse teatavakstegemisest. Euroopa Liidu Kohus vaatab asja läbi üksnes vahekohtukomitee otsuse formaalse kehtivuse ja käesoleva lepingu sätete tõlgendamise seisukohalt.

Vahekohtukomitee lõppotsustel on asjaosaliste poolte vahel res judicata jõud. Need pööratakse artikli 164 kohaselt täitmisele.

Artikkel 19

Kui komisjon kavatsseb vabatahtlikku kokkulepet saavutamata tagada litsentside andmise mõnel artiklis 17 sätestatud juhtudest, teatab ta oma kavatsusest patendi, ajutiselt kaitstud patendiõiguse, kasuliku mudeli või patenditaotluse omanikule ning märgib sellises teates ka litsentsi taotleja nime ja litsentsi ulatuse.

Artikkel 20

Patendiomanik võib ühe kuu jooksul alates artiklis 19 nimetatud teate kättesaamisest teha komisjonile ja vajaduse korral ka taotlejale ettepaneku sõlmida erikokkulepe esitada asi vahekohtukomiteele.

Kui komisjon või taotleja keeldub sellise kokkuleppe sõlmimisest, ei või komisjon liikmesriigilt või selle asjaomastelt asutustelt nõuda litsentsi andmist või lasta seda anda.

Kui asi on erikokkuleppe korras esitatud vahekohtukomiteele, kes leiab, et komisjoni nõudmine on kooskõlas artikli 17 sätetega, teeb ta teatavaks oma põhjendatud otsuse, mis sisaldab taotlejale litsentsi andmist ning sätestab litsentsi tingimused ja selle eest makstava tasu, kui pooled ei ole nendes punktides kokkuleppele jõudnud.

Artikkel 21

Kui patendiomanik ei tee ettepanekut asja vahekohtukomiteele esitada, võib komisjon asjaomast liikmesriiki või selle asjakohaseid asutusi üles kutsuda litsentsi andma või anda laskma.

Kui liikmesriik või selle asjaomased asutused on pärast patendiomaniku ärakuulamist seisukohal, et artikli 17 tingimusi ei ole täidetud, teatavad nad komisjonile oma keeldumisest litsentsi anda või anda lasta.

Kui liikmesriik või selle asjaomased asutused keelduvad litsentsi andmast või anda laskmast või kui nelja kuu jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast ei ole litsentsi andmise kohta teatatud, võib komisjon kahe kuu jooksul anda asja Euroopa Liidu Kohtusse.

Euroopa Liidu Kohtu menetluse käigus tuleb patendiomanik ära kuulata.

Kui Euroopa Liidu Kohtu otsusega tehakse kindlaks, et artikli 17 tingimused on täidetud, võtavad liikmesriik või selle asjaomased asutused selle otsuse täitmiseks vajalikud meetmed.

Artikkel 22

1. Kui patendi, ajutiselt kaitstud patendiõiguse või kasuliku mudeli omanik ja litsentsisaaja ei jõua kokkuleppele hüvitise summa suhtes, võivad asjaomased pooled sõlmida erikokkuleppe esitada asi vahekohtukomiteele.

Seda tehes loobuvad pooled oma õigusest algatada kohtumenetlus, välja arvatud artiklis 18 sätestatud juhul.

2. Kui litsentsisaaja keeldub erikokkuleppe sõlmimisest, loetakse talle antud litsents kehtetuks.

Kui patendiomanik keeldub erikokkuleppe sõlmimisest, määrab käesolevas artiklis nimetatud hüvitise kindlaks asjaomane siseriiklik asutus.

Artikkel 23

Pärast ühe aasta möödumist võib vahekohtukomitee või asjaomase siseriikliku asutuse otsuse litsentsitingimuste suhtes uuesti läbi vaadata, kui on ilmnunud uusi fakte, mis seda õigustavad.

Uuesti läbivaatamine on otsuse teinud asutuse ülesanne.

3. jagu

Salastatust käsitlevad sätted

Artikkel 24

Teave, mille ühendus saab oma uurimisprogrammi elluviimise tulemusena ja mille avaldamine võib kahjustada ühe või mitme liikmesriigi riigikaitsehuve, kuulub salastatuskorra alla vastavalt järgmistele sätetele:

1. Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal vastu julgeolekueeskirja, milles käesoleva artikli sätteid arvesse võttes sätestatakse kohaldatavad salastatusasemed ning igale tasemele vastavad julgeolekumeetmed.
2. Kui komisjon on seisukohal, et teatava teabe avalikustamine võib kahjustada ühe või mitme liikmesriigi riigikaitsehuve, kohaldab ta selle teabe suhtes ajutiselt julgeolekueeskirjaga selliseks puhuks ettenähtud salastatusaset.

Komisjon edastab sellise teabe viivitamata liikmesriikidele, kes tagavad selle kaitse ajutiselt samal viisil.

Liikmesriigid teatavad komisjonile kolme kuu jooksul, kas nad soovivad säilitada ajutiselt kohaldatud taset, asendada selle teisega või salastatuse kustutada.

Pärast selle tähtaja lõppemist kohaldatakse taotletud salastatusasemetest kõrgeimat. Komisjon teatab sellest liikmesriikidele.

Komisjoni või liikmesriigi nõudmisel võib nõukogu millal tahes ühehäälselt kohaldada muud salastatusaset või salastatuse kustutada. Enne mis tahes sammude astumist mõne liikmesriigi taotlusel peab nõukogu saama komisjoni arvamuse.

3. Artiklite 12 ja 13 sätteid ei kohaldata salastatud teabe suhtes.

Siiski, tingimusel et asjakohaseid julgeolekumeetmeid järgitakse:

a) võib komisjon edastada artiklites 12 ja 13 osutatud teavet:

i) ühissetevõttele;

ii) isikule või ettevõtjale, kes ei ole ühissetevõtte, selle liikmesriigi kaudu, kelle territooriumil see isik või ettevõtja tegutseb;

b) võib liikmesriik edastada artiklis 13 osutatud teavet isikule või ettevõtjale, kes ei ole ühissetevõtte ja kes tegutseb selle liikmesriigi territooriumil, tingimusel et komisjonile on sellest edastamisest teatatud;

c) igal liikmesriigil on õigus nõuda, et komisjon annaks artikli 12 alusel litsentsi selle riigi või selle territooriumil tegutseva isiku või ettevõtja vajaduste täitmiseks.

Artikkel 25

1. Liikmesriik, kes teatab sellisest patendi- või kasuliku mudeli taotlusest, mis on seotud artikli 16 lõikes 1 või 2 nimetatud teemaga, või edastab selle sisu, pöörab kohasel juhul tähelepanu vajadusele kohaldada riigikaitse huvides mõnda salastatustaset, teatades samal ajal selle kohaldamise eeldatava kestuse.

Komisjon edastab teistele liikmesriikidele kogu eelmise lõigu kohaselt saadud teabe. Komisjon ja liikmesriigid rakendavad neid meetmeid, mis julgeolekueeskirja alusel vastavad päritoluriigi taotletud salastatustasemele.

2. Komisjon võib seda teavet edastada ka ühissetevõtetele või liikmesriigi kaudu isikule või ettevõtjale, kes ei ole ühissetevõtte ja kes tegutseb selle riigi territooriumil.

Leiutisi, mille kohta on esitatud lõikes 1 nimetatud taotlus, võib kasutada üksnes taotleja nõusolekul või kooskõlas artiklitega 17–23.

Käesolevas lõikes nimetatud teabe edastamise ja vajaduse korral ka kasutamise suhtes rakendatakse meetmeid, mis julgeolekueeskirja kohaselt vastavad päritoluriigi taotletud salastatustasemele.

Teabe edastamise puhul tuleb alati taotleda päritoluriigi nõusolekut. Nõusoleku teavet edastada või kasutada võib jätta andmata üksnes riigikaitse huvides.

3. Komisjoni või liikmesriigi taotlusel võib nõukogu alati ühehäälselt kohaldada muud salastatustaset või salastatuse kustutada. Enne mis tahes sammude astumist mõne liikmesriigi taotlusel peab nõukogu saama komisjoni arvamuse.

Artikkel 26

1. Kui patentide, patenditaotluste, ajutiselt kaitstud patendiõiguste, kasulike mudelite või kasuliku mudeli taotlustega hõlmatud teave on kooskõlas artiklitega 24 ja 25 salajaseks tunnistatud, ei või selle salajaseks tunnistamist taotlenud riigid keelata vastavate taotluste esitamist teistes liikmesriikides.

Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et säilitada selliste õiguste ja taotluste salastatus nende endi õigusaktides ja eeskirjades sätestatud menetluse kohaselt.

2. Teavet, mis on tunnistatud salajaseks kooskõlas artikliga 24, ei või esitada väljaspool liikmesriike muidu, kui üksnes viimaste ühehäälsel nõusolekul. Kui liikmesriigid ei tee oma seisukohta teatavaks, loetakse nende nõusolek antuks kuue kuu möödumisel alates kuupäevast, mil komisjon teatas liikmesriikidele sellisest teabest.

Artikkel 27

Riigikaitse huvides teabe salajaseks tunnistamist taotlenud isikule tekitatud kahju hüvitatakse liikmesriikide siseriikliku õiguse kohaselt ning selle eest vastutab riik, kes taotles teabe salajaseks tunnistamist või kes saavutas kas salastatustaseme tõstmise või salastatustähtaja pikendamise või põhjustas väljaspool ühendust taotluste esitamise keelamise.

Kui mitu liikmesriiki on saavutanud kas salastatustaseme tõstmise või salastatustähtaja pikendamise või põhjustanud väljaspool ühendust taotluste esitamise keelamise, vastutavad nad koos oma tegevusest tuleneva kahju heastamise eest.

Ühendus ei või käesoleva artikli alusel hüvitist nõuda.

4. jagu

Erisätted

Artikkel 28

Kui avaldamata patenditaotlusi või kasuliku mudeli taotlusi või riigikaitse huvides salajaseks tunnistatud patente või kasulikke mudeleid kasutatakse nende komisjonile edastamise tõttu vääriti või kui need saavad teatavaks kõrvalisele isikule, heastab ühendus õigustatud isikule tekitatud kahju.

Ilma et see piiraks ühenduse õigusi kahju eest vastutava isiku suhtes, omandab ühendus sel määral, mil ta on sellise kahju heastanud, samasuguse hagemisõiguse, nagu on asjaomastel isikutel kolmandate isikute suhtes. See ei mõjuta ühenduse õigust võtta meetmeid kahju tekitanud isiku suhtes kooskõlas kehtivate üldeeskirjadega.

Artikkel 29

Kui ühelt poolt liikmesriigi, isiku või ettevõtja ja teiselt poolt kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodaniku vaheline kokkulepe või leping teadus- või tööstusinfo vahetamise kohta tuumaenergeetika vallas nõuab ükskõik kummalt poolt allakirjutamist oma suveräänseid õigusi teostava riigi poolt, siis sõlmib selle komisjon.

Artiklite 103 ja 104 sätete kohaselt võib komisjon siiski kohaseks peetavatel tingimustel volitada liikmesriiki, isikut või ettevõtjat selliseid kokkuleppeid sõlmima.

3. PEATÜKK

Tervisekaitse ja ohutus

Artikkel 30

Ühenduse piires kehtestatakse põhistandardid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest.

Väljend „põhistandardid“ tähendab:

- a) suurimaid lubatud doose, mis tagavad piisava ohutuse;
- b) suurimaid lubatud kiiritus- ja saastetasemeid;
- c) töötajate meditsiinilise järelevalve põhimõtteid.

Artikkel 31

Komisjon töötab põhistandardid välja pärast seda, kui ta on saanud arvamuse eksperdirühmalt, kelle teadus- ja tehnikakomitee on määranud liikmesriikide teadusekspertide, eriti tervishoiuekspertide hulgast. Nende põhistandardite kohta saab komisjon majandus- ja sotsiaalkomitee arvamuse.

Pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist kehtestab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega põhistandardid komisjoni ettepaneku põhjal, kes edastab nõukogule nimetatud komiteede arvamused.

Artikkel 32

Komisjoni või liikmesriigi taotlusel võib põhistandardid uuesti läbi vaadata ja neid täiendada kooskõlas artiklis 31 sätestatud menetlusega.

Komisjon vaatab läbi iga liikmesriigi sellekohase taotluse.

Artikkel 33

Liikmesriigid kehtestavad põhistandardite järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid ning võtavad vajalikud meetmed õppe- ja kasvatustöö ning kutseõppe osas.

Komisjon esitab kohased soovitused selles valdkonnas kohaldatavate õigusaktide ühtlustamiseks liikmesriikides.

Selleks edastavad liikmesriigid komisjonile käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval kohaldatavad õigusaktid ja kõikide järgmiste samalaadsete õigusaktide eelnõud.

Komisjon esitab võimalikud soovitused selliste õigusaktide eelnõude kohta kolme kuu jooksul alates kuupäevast, mil need eelnõud talle esitati.

Artikkel 34

Iga liikmesriik, kelle territooriumil hakkavad toimuma eriti ohtlikud katsed, võtab tervisekaitsealaseid lisameetmeid, mille kohta ta saab eelnevalt komisjoni arvamuse.

Komisjoni nõusolek on vajalik, kui selliste katsetuste tagajärjed võivad avaldada mõju teiste liikmesriikide territooriumil.

Artikkel 35

Iga liikmesriik loob vajalikud vahendid õhu, vee ja pinnase radioaktiivsustaseme pidevseireks ja põhistandardite järgimiseks.

Komisjonil on õigus juurde pääseda sellistele vahenditele; ta võib kontrollida nende tööd ja tõhusust.

Artikkel 36

Asjaomased asutused edastavad perioodiliselt komisjonile teavet artiklis 35 nimetatud kontrollide kohta, et komisjon oleks teadlik elanikkonnale mõjuva radioaktiivsuse tasemest.

Artikkel 37

Kõik liikmesriigid annavad komisjonile mis tahes kujul radioaktiivsete jäätmete lõpphoiustamise plaanidega seotud üldandmeid, mis võimaldavad kindlaks määrata, kas sellise plaani ellurakendamise tagajärjel võib teise liikmesriigi vesi, pinnas või õhuruum radioaktiivselt saastuda.

Komisjon esitab oma arvamuse kuue kuu jooksul pärast artiklis 31 nimetatud eksperdirühmaga konsulteerimist.

Artikkel 38

Komisjon esitab liikmesriikidele õhu, vee ja pinnase radioaktiivsustaseme kohta soovitusi.

Hädaolukordades annab komisjon direktiivi, millega kohustab asjaomast liikmesriiki võtma komisjoni poolt sätestatud ajavahemikus kõik vajalikud meetmed põhistandardite rikkumise vältimiseks ning õigusaktide järgimiseks.

Kui kõnealune riik sätestatud ajavahemiku jooksul komisjoni direktiivi ei järgi, võib komisjon või iga asjaomane liikmesriik Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitest 258 ja 259 kõrvale kaldudes asja viivitamata Euroopa Liidu Kohtusse anda.

Artikkel 39

Komisjon moodustab Tuumauuringute Ühiskeskuse asutamise järel selle raames tervisekaitse uurimis- ja dokumendiosakonna.

Selle osakonna ülesandeks on eelkõige artiklites 33, 36 ja 37 nimetatud dokumentide ja teabe kogumine ning komisjoni abistamine talle käesoleva peatükiga antud ülesannete täitmisel.

4. PEATÜKK

Investeeringud

Artikkel 40

Et soodustada isikute- ja ettevõtjatepoolseid algatusi ning aidata kaasa nende poolt tuumavaldkonda tehtavate investeeringute koordineeritud arengule, avaldab komisjon perioodiliselt näidisprogramme eriti tuumaenergia tootmissihtide ja kõigi nende saavutamiseks vajalike investeeringuliikide kohta.

Enne nende programmide avaldamist peab komisjon nende kohta saama majandus- ja sotsiaalkomitee arvamuse.

Artikkel 41

Isikud ja ettevõtjad, kes tegutsevad käesoleva lepingu II lisas loetletud tööstusharus, edastavad komisjonile uute rajatiste, samuti nende asendamise või ümberseadistamisega seotud investeerimiskavad, mis oma liigilt ja suuruselt vastavad nõukogu poolt komisjoni ettepanekul sätestatud kriteeriumidele.

Eespool nimetatud tööstusharude loetelu võib nõukogu muuta kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal, kes peab esmalt saama majandus- ja sotsiaalkomitee arvamuse.

Artikkel 42

Artiklis 41 nimetatud kavad edastatakse komisjonile ja informeerimiseks ka asjaomasele liikmesriigile hiljemalt kolm kuud enne esimeste tarnelepingute sõlmimist või kui ettevõtja kavatseb teha töö oma ressursidega, kolm kuud enne töö algust.

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal seda tähtaega muuta.

Artikkel 43

Komisjon arutab isikute või ettevõtjatega läbi kõik investeerimiskavade aspektid, mis on seotud käesoleva lepingu eesmärkidega.

Ta edastab oma seisukohad asjaomastele liikmesriikidele.

Artikkel 44

Komisjon võib asjaomaste liikmesriikide, isikute ja ettevõtjate nõusolekul avaldada iga temale edastatud investeerimiskava.

5. PEATÜKK

Ühisettevõtted*Artikkel 45*

Ühenduses tuumatööstuse arengu seisukohast eriti tähtsaid ettevõtjaid võib asutada käesolevas lepingus määratletud ühisettevõtetena kooskõlas järgmiste artiklitega.

Artikkel 46

1. Kõik ühisettevõtte asutamise projektid, olgu need komisjoni, liikmesriigi või muu osalise algatatud, tuleb komisjonil läbi vaadata.

Selleks peab komisjon saama liikmesriikide ja kõigi avalik-õiguslike või eraõiguslike asutuste seisukoha, kes on tema arvates sobivad nõu andma.

2. Komisjon edastab nõukogule kõik ühisettevõtte asutamise projektid koos oma põhjendatud arvamusega.

Kui komisjon annab kavandatava ühisettevõtte vajalikkuse kohta soodsa hinnangu, esitab ta nõukogule ettepanekud järgmiste üksikasjade kohta:

- a) ühisettevõtte asukoht;
- b) põhikiri;
- c) rahastamise ulatus ja ajagraafik;
- d) ühenduse võimalik osalus ühisettevõtte rahastamises;
- e) kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodaniku võimalik osalus ühisettevõtte rahastamises või juhtimises;
- f) mõnede või kõikide käesoleva lepingu III lisas loetletud eeliste andmine.

Komisjon lisab üksikasjaliku aruande projekti kohta tervikuna.

Artikkel 47

Kui komisjon on asja nõukogule esitanud, võib viimane nõuda komisjonilt sellist lisateavet või selliste täiendavate uuringute tegemist, mida ta vajalikuks peab.

Kui nõukogu leiab kvalifitseeritud häälteenamusega, et komisjoni poolt ebasoodsa hinnangu saanud projekt tuleks siiski ellu viia, esitab komisjon nõukogule artiklis 46 nimetatud ettepanekud ja üksikasjaliku aruande.

Eelmises lõigus osutatud juhul või kui komisjoni hinnang on soodne, langetab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse iga komisjoni ettepaneku kohta.

Nõukogu otsustab siiski ühehäälselt järgmised küsimused:

- a) ühenduse osalus ühisettevõtte rahastamises;
- b) kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodaniku osalus ühisettevõtte rahastamises või juhtimises.

Artikkel 48

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt rakendada mõnesid või kõiki käesoleva lepingu III lisas loetletud eeliseid iga ühisettevõtte suhtes; iga liikmesriik peab omalt poolt tagama nende eeliste andmise.

Nõukogu võib sama menetluse kohaselt sätestada nende eeliste andmise tingimused.

Artikkel 49

Ühisettevõtte asutatakse nõukogu otsusega.

Iga ühisettevõtte on juriidiline isik.

Igas liikmesriigis on tal kõige ulatuslikum õigus- ja teovõime, mis vastavalt selle liikmesriigi seadustele kuulub juriidilistele isikutele; sealhulgas võib ta omandada või võõrandada vallas- ja kinnisasju ning olla kohtus menetlusosaliseks.

Kui käesolevas lepingus või ühisettevõtte põhikirjas ei ole ette nähtud teisiti, alluvad kõik ühisettevõtted tööstusettevõtete või äriühingute kohta kehtivale korrale; oma põhikirjas võivad nad täiendavalt toetuda liikmesriikide siseriiklikele seadustele.

Kui pädevus ei ole käesoleva lepinguga antud Euroopa Liidu Kohtule, lahendatakse ühisettevõtete vaidlusküsimused vastavas siseriiklikus kohtus.

Artikkel 50

Ühisettevõtete põhikirja muudetakse vajaduse korral selles sisalduvate erisätete alusel.

Sellised muudatused ei jõustu siiski enne, kui nõukogu on need vastavalt artiklis 47 sätestatud menetlusele komisjoni ettepaneku põhjal heaks kiitnud.

Artikkel 51

Komisjon vastutab kõigi ühisettevõtete asutamise seotud nõukogu otsuste täitmise eest kuni nende asutuste tegevuse eest vastutavate organite asutamiseni.

6. PEATÜKK

Tarned

Artikkel 52

1. Maakide, lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide tarned tagatakse kooskõlas käesoleva peatüki sätetega tarneallikatele võrdse juurdepääsu põhimõtte kohaselt ühise tarnepoliitika abil.
2. Sel otstarbel ja käesolevas peatükis sätestatud tingimuste alusel:
 - a) keelatakse kõik toimingud, mille eesmärk on tagada teatavatele kasutajatele privilegeeritud seisund;
 - b) käesolevaga asutatakse tarneagentuur; sellel on optsiooniõigus liikmesriikide territooriumil toodetud maakide, lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide suhtes ning ainuõigus sõlmida nii ühendusest kui ka väljastpoolt ühendust pärinevate maakide, lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide tarnelepinguid.

Tarneagentuur ei või mingil viisil kasutajate vahel vahet teha selle põhjal, kuidas ta kavatseb taotletud varusid kasutada, kui selline kasutusviis ei ole seadusevastane ega vastuolus ühenduseväliste tarnijate poolt kõnealuse saadetise suhtes kehtestatud tingimustega.

1. jagu

Tarneagentuur

Artikkel 53

Tarneagentuur tegutseb komisjoni järelevalve all, kes adresseerib sellele direktiive, komisjonil on tarneagentuuri otsuste üle vetoõigus ning ta nimetab selle peadirektori ja tema asetäitja.

Iga kaudse või otsese toiminguga, mille tarneagentuur on oma optiooniõigust või tarnelepingute sõlmimise ainuõigust kasutades teinud, võivad asjaosalised esitada komisjonile, kes teeb oma otsuse selle kohta ühe kuu jooksul.

Artikkel 54

Tarneagentuur on majanduslikult iseseisev juriidiline isik.

Nõukogu kehtestab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal tarneagentuuri põhikirja.

Põhikirja võib muuta sama menetluse kohaselt.

Põhikirjaga määratakse kindlaks tarneagentuuri kapital ning selle märkimise tingimused. Kontrollpakk kuulub alati ühendusele ja liikmesriikidele. Kapitali jagunemise määravad kindlaks liikmesriigid ühisel kokkuleppel.

Tarneagentuuri tegevuse ärilise juhtimise eeskirjad kehtestatakse põhikirjaga. Viimases võidakse ette näha tehingute eest võetav tasu, et katta tarneagentuuri halduskulud.

Artikkel 55

Liikmed edastavad või lasevad edastada tarneagentuurile kogu vajaliku teabe, et võimaldada tal kasutada oma optiooniõigust ja tarnelepingute sõlmimise ainuõigust.

Artikkel 56

Liikmesriigid vastutavad selle eest, et tarneagentuurile oleks tagatud vaba tegutsemine nende territooriumil.

Nad võivad asutada ühe või mitu asutust, kellel on õigus esindada nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate Euroopa-väliste territooriumide tootjaid ja kasutajaid suhetes tarneagentuuriga.

2. jagu

Ühendusest pärinevad maagid, lähtematerjalid ja lõhustuvad erimaterjalid

Artikkel 57

1. Tarneagentuuri optiooniõigus hõlmab:

- a) 8. peatüki sätete alusel ühenduse omanduses olevate materjalide kasutus- ja tarbimisõiguse saamist;
- b) omandiõiguse saamist kõikidel muudel juhtudel.

2. Tarneagentuur kasutab oma optiooniõigust maakide, lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide tootjatega lepinguid sõlmides.

Artiklite 58, 62 ja 63 alusel pakuvad kõik tootjad neid maake, lähtematerjale või lõhustuvaid erimaterjale, mida nad liikmesriikide territooriumil toodavad, enne nende kasutamist, ümberpaigutamist või ladustamist tarneagentuurile.

Artikkel 58

Kui tootja tegevus hõlmab mitu tootmisetappi alates maagi kaevandamisest kuni metalli tootmiseni, viimane kaasa arvatud, võib ta toodet tarneagentuurile pakkuda ükskõik missuguses tootmisetapis.

Sama kehtib ka kahe või enama omavahel soetud ettevõtja puhul, kui nende seotus on nõuetekohaselt komisjonile teatavaks tehtud ja komisjoniga läbi arutatud artiklites 43 ja 44 sätestatud menetluse kohaselt.

Artikkel 59

Kui tarneagentuur ei kasuta oma optiooniõigust mõne tootja kogu või osa toodangu suhtes, siis tootja:

- a) võib maake, lähtematerjale või lõhustuvaid erimaterjale töödelda või lasta töödelda kas omavahendeid kasutades või lepingu alusel, tingimusel et ta pakub selliselt töödeldud saadust tarneagentuurile;
- b) saab komisjoni otsusega loa käsutada oma olemasolevat toodangut väljaspool ühendust, eeldades, et ta ei paku soodsamaid tingimusi kui enne tarneagentuurile tehtud pakkumisel. Lõhustuvaid erimaterjale võib siiski eksportida üksnes tarneagentuuri kaudu ja kooskõlas artikli 62 sätetega.

Komisjon ei või sellist luba anda, kui tarnesaja ei anna tagatist, et ühenduse huvid on kaitstud, või kui selliste lepingute tingimused on vastuolus käesoleva lepingu eesmärkidega.

Artikkel 60

Potentsiaalsed kasutajad teatavad tarneagentuurile perioodiliselt, milliseid varusid nad vajavad, märkides ära koguse, füüsilised ja keemilised omadused, päritolukoha, otstarbe, kohtaletoimetamise kuupäeva ja hinnatingimused, mis peavad moodustama nende vahel sõlmitava tarnelepingu tingimused.

Samuti teatavad tootjad tarneagentuurile endapoolsetest pakkumistest, esitades kõik neile tootmisprogrammide koostamiseks vajalikud näitajad, eriti lepingu kestuse. Selliste lepingute kehtivusaeg ei ole üle kümne aasta, välja arvatud komisjoni nõusolekul.

Tarneagentuur teatab potentsiaalsetele kasutajatele saadud pakkumistest ja taotluste mahust ning palub neil kindlaksmääratud aja jooksul esitada oma tellimused.

Kui tarneagentuur on sellised tellimused kätte saanud, teeb ta teatavaks tingimused, mille alusel tal on võimalik neid täita.

Kui tarneagentuur ei saa kõiki tellimusi täismahus täita, jagab ta varud iga pakkumisega seotud tellimuste vahel artiklite 68 ja 69 sätete alusel proportsionaalselt.

Tarneagentuuri eeskirjadega, mis komisjon peab heaks kiitma, määratakse kindlaks, kuidas nõudmist pakkumisega tasakaalustada.

Artikkel 61

Tarneagentuur täidab kõik tellimused, kui puuduvad õiguslikud või materiaalsed takistused.

Lepingut sõlmides võib tarneagentuur artikli 52 sätteid järgides nõuda kasutajatelt vastavat ettemaksu kas tagatisena või selleks, et aidata kaasa tarneagentuuri enda pikaajaliste maksekohustuste täitmisele tootjate ees, kui need kohustused on olulised tellimuse täitmiseks.

Artikkel 62

1. Tarneagentuur kasutab oma optiooniõigust liikmesriikide territooriumil toodetud lõhustuvate erimaterjalide suhtes selleks, et:

- a) rahuldada ühenduses kasutajate nõudlust kooskõlas artikliga 60,
- b) ise selliseid materjale ladustada või
- c) eksportida selliseid materjale komisjoni loaga, mis on kooskõlas artikli 59 punkti b teise lõiguga.

2. Sellised materjalid ja mis tahes taastootlikud jäätmed, kuigi nende kohta kehtivad endiselt 7. peatüki sätted, jäetakse siiski tootja omandusse, et ta saaks:

- a) ladustada neid tarneagentuuri loal;
- b) kasutada neid oma vajaduste piires või

c) teha need kättesaadavaks ühenduse ettevõtjatele nende vajaduste piires, kui nendel ettevõtjatel on otsene side tootjaga nõuetekohaselt komisjonile edastatud programmi elluviimiseks, mille eesmärgiks ega tagajärjeks ei ole tootmise, tehnilise arengu ega investeerimise piiramine ega kasutajate vahel sobimatu ebavõrdsuse tekitamine ühenduses.

3. Liikmesriikide territooriumil toodetud lõhustuvate erimaterjalide suhtes, mille puhul tarneagentuur ei ole oma optiooniõigust kasutanud, kohaldatakse artikli 89 lõike 1 punkti a sätteid.

Artikkel 63

Ühissettevõtete toodetud maake, lähtematerjale või lõhustuvaid erimaterjale jagatakse kasutajatele kooskõlas nende ettevõtjate põhikirjas või kokkulepetes sätestatud reeglitega.

3. jagu

Väljastpoolt ühendust pärinevad maagid, lähtematerjalid ja lõhustuvad erimaterjalid

Artikkel 64

Tarneagentuuril on vajaduse korral ühenduse ja kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel sõlmitud kokkulepete raames ainuõigus sõlmida kokkuleppeid või lepinguid, mille peaesmärk on väljastpoolt ühendust pärinevate maakide, lähtematerjalide või lõhustuvate erimaterjalide tarnimine, arvestades käesolevas lepingus ettenähtud erandeid.

Artikkel 65

Artiklit 60 kohaldatakse kasutajapoolsete taotluste ning kasutajate ja tarneagentuuri vaheliste lepingute suhtes, mis on seotud väljastpoolt ühendust pärinevate maakide, lähtematerjalide või lõhustuvate erimaterjalide tarnetega.

Tarneagentuur võib siiski otsustada tarnete geograafilise päritolu üle eeldusel, et sellega on kasutajale tagatud vähemalt sama soodsad tingimused kui tellimuses märgitud.

Artikkel 66

Kui komisjon leiab asjaomaste kasutajate avalduste põhjal, et tarneagentuur ei suuda kõiki või osa tarnetega seotud tellimusi sobiva aja jooksul täita või et ta suudab seda teha üksnes ülemäära kõrge hinnaga, on kasutajatel õigus sõlmida otselepinguid, mis on seotud tarnetega väljastpoolt ühendust, tingimusel et sellised lepingud vastavad olulistest küsimustes nende tellimustes märgitud tingimustele.

See õigus antakse neile üheks aastaks; seda võib pikendada, kui selle andmist põhjustanud olukord kestab.

Käesolevas artiklis sätestatud õiguse kasutajad edastavad sõlmida kavatsetavad otselepingud komisjonile. Komisjon võib ühe kuu jooksul protestida selliste lepingute sõlmimise, kui need on vastuolus käesoleva lepingu eesmärkidega.

4. jagu

Hinnad

Artikkel 67

Välja arvatud käesolevas lepingus ettenähtud erandid, tulenevad hinnad nõudmise ja pakkumise tasakaalust, nagu sätestatud artiklis 60; liikmesriikide siseriiklikud eeskirjad ei tohi nende sätetega vastuolus olla.

Artikkel 68

Hinnakujundustavad, mille eesmärgiks on tagada teatavatele kasutajatele eeliseisund, rikkudes käesolevas peatükis sätestatud tarneallikatele võrdse juurdepääsu põhimõtet, on keelatud.

Kui tarneagentuur leiab, et selliseid võtteid kasutatakse, teatab ta sellest komisjonile.

Kui komisjon tähelepanekuga nõustub, võib ta määrata kõnealuste pakkumiste hinnad tasemel, mis vastab tarneallikatele võrdse juurdepääsu põhimõttele.

Artikkel 69

Nõukogu võib hinnad komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt kinnitada.

Kui tarneagentuur kehtestab vastavalt artiklile 60 tingimused, mille alusel tal on võimalik tellimusi täita, võib ta teha tellimuse esitanud kasutajatele ettepaneku hinnad võrdsustada.

5. jagu

Tarnepoliitikat käsitlevad sätted

Artikkel 70

Ühenduse eelarvega kindlaksmääratud piires võib komisjon enda määratud tingimustel anda rahalist toetust geoloogiliste uuringute programmidele liikmesriikide territooriumil.

Komisjon võib anda liikmesriikidele soovitusi geoloogiliste uuringute ja maardlate kasutamise arengu kohta.

Liikmesriigid esitavad igal aastal komisjonile aruande geoloogiliste uuringute ja tootmise arengu, tõenäoliste reservide ja nende territooriumil kaevandusse tehtud või plaanitud investeeringute kohta. Aruanded esitatakse nõukogule koos komisjoni arvamusega, milles märgitakse eelkõige ära, milliseid meetmeid on liikmesriigid neile eelmise lõigu alusel tehtud soovitude põhjal võtnud.

Kui komisjon on asja nõukogule esitanud ja viimane on kvalifitseeritud häälteenamusega seisukohal, et ehkki pikaajaliselt näivad kaevandamise väljavaated majanduslikult õigustatud, on geoloogilised uuringud ja kaevandamistöõde laiendamine endiselt rõhutatult ebapiisavad, loetakse, et asjaomane liikmesriik on loobunud nii iseenda kui oma kodanike õigusest võrdselt juurde pääseda teistele tarneallikatele ühenduse piires, seni kui tal pole õnnestunud olukorda parandada.

Artikkel 71

Komisjon esitab liikmesriikidele kõik vajalikud soovitud seoses eeskirjadega tulude ja kaevandamise kohta.

Artikkel 72

Tarneagentuur võib moodustada kas ühenduses või väljaspool ühendust saadaolevast materjalist vajalikud kaubanduslikud varud, et soodustada ühenduse varustamist ja jooksvaid tarneid.

Komisjon võib vajaduse korral otsustada moodustada julgeolekuvarud. Selliste varude rahastamise viisi kiidab nõukogu heaks komisjoni ettepanekul kvalifitseeritud häälteenamusega.

6. jagu

Erisätted

Artikkel 73

Kui ühelt poolt liikmesriigi, isiku või ettevõtja ja teiselt poolt kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodaniku vahel sõlmitud kokkulepe või leping näeb muu hulgas ette tarneagentuuri pädevusvaldkonda kuuluvate toodete tarnimise, siis on selle kokkuleppe või lepingu sõlmimiseks või uuendamiseks toodete tarnimise osas vaja komisjoni eelnevat nõusolekut.

Artikkel 74

Maakide, lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide nii väikestes kogustes, nagu tavaliselt kasutatakse teadusuuringutes, edasitoimetamise, impordi ja ekspordi võib komisjon käesoleva peatüki sätete kohaldamisest vabastada.

Tarneagentuurile teatatakse igast käesoleva sätte alusel toimuvast edasitoimetamisest, impordist või ekspordist.

Artikkel 75

Käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata maakide, lähtematerjalide või lõhustuvate erimaterjalide töötlemise, muundamise või vormimisega seotud kokkulepete suhtes, mis on sõlmitud:

- a) mitme isiku või ettevõtja vahel, kui materjal tuleb pärast töötlemist, muundamist või vormimist tagastada isikule või ettevõtjale, kellelt see on saadud;
- b) isiku või ettevõtja ja rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodaniku vahel, kui materjali töödeldakse, muundatakse või vormitakse väljaspool ühendust ja tagastatakse seejärel isikule või ettevõtjale, kellelt see on saadud, või
- c) ettevõtja või isiku ja rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodaniku vahel, kui materjali töödeldakse, muundatakse või vormitakse ühenduses ja tagastatakse seejärel kas organisatsioonile või kodanikule, kellelt see on saadud, või muule sellise organisatsiooni või kodaniku määratud kaubasaajale, kes asub samuti väljaspool ühendust.

Asjaomased isikud või ettevõtjad teatavad siiski tarneagentuurile sellistest kokkulepetest ning niipea, kui lepingud on alla kirjutatud, ka edasitoimetatava materjali kogused. Komisjon võib takistada punktis b nimetatud kokkulepete sõlmimist, kui ta leiab, et muundamist või vormimist ei ole võimalik teha tõhusalt ja ohutult ning ilma materjalikadudeta ühenduse kahjuks.

Selliste kokkulepetega seotud materjalide suhtes kehtivad liikmesriikide territooriumil 7. peatükis sätestatud julgeolekumeetmed. 8. peatüki sätteid ei kohaldata siiski punktis c nimetatud kokkulepetega hõlmatud lõhustuvate erimaterjalide suhtes.

Artikkel 76

Liikmesriigi või komisjoni algatusel ning eriti juhul, kui ettenägematud asjaolud põhjustavad üldise puuduse, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist muuta käesoleva peatüki sätteid. Komisjon uurib kõiki selliseid liikmesriikide esitatud taotlusi.

Seitse aastat pärast pärast 1. jaanuari 1958 võib nõukogu need sätted tervikuna kinnitada. Kui neid ei kinnitata, võetakse vastu käesoleva peatüki teemaga seotud uued sätted kooskõlas eelmises lõigus sätestatud menetlusega.

7. PEATÜKK

Julgeolekumeetmed*Artikkel 77*

Kooskõlas käesoleva peatüki sätetega veendub komisjon selles, et liikmesriikide territooriumil:

- a) ei kasutata maake, lähtematerjale ega lõhustuvaid erimaterjale mingil muul kui kasutaja teatatud eesmärgil;
- b) järgitakse tarnetega seotud eeskirju ja kõiki julgeolekukohustusi, mis ühendus on mõne kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitud kokkuleppe alusel võtnud.

Artikkel 78

Igaüks, kes ehitab rajatise lähtematerjalide või lõhustuvate erimaterjalide tootmiseks, eraldamiseks või muul viisil kasutamiseks või kiiritatud tuumkütuste töötlemiseks või kasutab sellist rajatist, teatab komisjonile rajatise tehnilised põhinäitajad sellises ulatuses, kui nende teadmine on vajalik artiklis 77 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

Komisjon peab kiiritatud materjalide keemiliseks töötlemiseks kasutatava tehnoloogia heaks kiitma sel määral, kui see on vajalik artiklis 77 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 79

Komisjon nõuab tegevuspäeviku pidamist ja esitamist, et võimaldada kasutatud või toodetud maakide, lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide üle arvestust pidada. Sama nõue kehtib ka lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide veo puhul.

Need, kelle suhtes sellised nõuded kehtivad, teatavad asjaomase liikmesriigi ametivõimudele kõigist artikli 78 ja käesoleva artikli esimese lõigu alusel komisjonile edastatavatest teadaannetest.

Käesoleva artikli esimeses lõigus nimetatud nõuete laad ja ulatus määratakse kindlaks määruses, mille komisjon annab ja nõukogu heaks kiidab.

Artikkel 80

Komisjon võib nõuda, et kogu regenereeritud või kõrvaltootena saadud liigne lõhustuv erimaterjal, mida tegelikult ei kasutata või mis ei ole kasutusvalmis, antaks hoiule tarneagentuuri hoidlatesse või teistesse hoidlatesse, mis on või võivad olla komisjoni järelevalve all.

Nõnda hoiustatud lõhustuvad erimaterjalid tuleb asjaomaste nõudmisel viivitamata neile tagastada.

Artikkel 81

Komisjon võib saata inspektoreid liikmesriikide territooriumile. Enne kui inspektor esimest korda mõne liikmesriigi territooriumile lähetatakse, konsulteerib komisjon asjaomase riigiga; sellisest konsultatsioonist piisab ka sama inspektori järgmisteks lähetusteks.

Sel määral, kui see on vajalik, et kohaldada käesolevas peatükis sätestatud järelevalvet maakide, lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide suhtes, ning et tagada artikli 77 sätete järgimine, pääsevad inspektorid oma volitusi tõendava dokumendi esitamisel alati kõikidesse kohtadesse ja andmete juurde ning kõikide isikute juurde, kes oma ameti tõttu tegelevad materjalide, seadmete või rajatistega, mille suhtes need julgeolekumeetmed kehtivad. Kui asjaomane riik seda nõuab, on komisjoni poolt määratud inspektoritega kaasas selle riigi ametivõimude esindajad; see ei sunni siiski inspektoreid viivitama ega takista neid muul viisil nende ülesannete täitmisel.

Kui kontrollimisele ollakse vastu, pöördub komisjon Euroopa Liidu Kohtu presidendi poole korralduse saamiseks, et tagada kontrollimine sundkorras. Euroopa Liidu Kohtu president teeb oma otsuse teatavaks kolme päeva jooksul.

Kui viivitus kätkeb ohtu, võib komisjon ise anda otsuse vormis kirjaliku korralduse jätkata kontrollimist. See korraldus esitatakse viivitamata Euroopa Liidu Kohtu presidendile edasiseks kinnitamiseks.

Pärast korralduse või otsuse teatavakstegemist tagavad asjaomase riigi ametivõimud, et inspektorid pääseksid korralduses või otsuses nimetatud kohtadesse.

Artikkel 82

Inspektorid võtab teenistusse komisjon.

Nad vastutavad artiklis 79 nimetatud päevikute kättesaamise ja kontrollimise eest. Kõikidest rikkumistest teatavad nad komisjonile.

Komisjon võib anda direktiivi, milles kutsutakse asjaomast liikmesriiki võtma komisjoni poolt määratud tähtaja jooksul kõik vajalikud meetmed, et lõpetada sellised rikkumised; komisjon teatab sellest nõukogule.

Kui liikmesriik ei järgi komisjoni direktiivi määratud tähtaja jooksul, võib komisjon või iga asjaomane liikmesriik Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitest 258 ja 259 kõrvale kaldudes asja otse Euroopa Liidu Kohtusse anda.

Artikkel 83

1. Kui isikud või ettevõtjad rikuvad neile käesoleva peatükiga pandud kohustusi, võib komisjon sellistele isikutele või ettevõtjatele sanktsioone kohaldada.

Need sanktsioonid on raskusastme järgi loetletuna järgmised:

- a) hoiatus;
- b) erihüvitiste, nagu rahalise või tehnilise abi andmise lõpetamine;
- c) ettevõtte andmine kuni neljaks kuuks isiku või nõukogu juhtimise alla, kes nimetatakse ametisse komisjoni ja selle liikmesriigi ühisel kokkuleppel, kelle jurisdiktsiooni alla ettevõtja kuulub;
- d) lähtematerjalide või lõhustuvate erimaterjalide täielik või osaline äravõtmine.

2. Otsused, mis komisjon teeb lõiget 1 rakendades ja mis nõuavad materjalide äraandmist, on täitmisele pööratavad. Liikmesriikide territooriumil võib neid täitmisele pöörata kooskõlas artikliga 164.

Artiklist 157 kõrvale kaldudes on mõne lõikes 1 sätestatud sanktsiooni kehtestavate komisjoni otsuste vastu Euroopa Liidu Kohtule esitatud kaebustel peatav toime. Euroopa Liidu Kohus võib siiski komisjoni või asjaomase liikmesriigi avalduse alusel teha korralduse, et otsus pöörataks viivitamata täitmisele.

Kahjustatud huvide kaitse tagamiseks kehtestatakse kohane õiguslik menetlus.

3. Komisjon võib liikmesriikidele anda soovitusi seaduste ja eeskirjade kohta, mis on mõeldud käesolevast peatükist tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks nende territooriumil.

4. Liikmesriigid tagavad, et sanktsioonid pöörataks täitmisele ning et vajaduse korral rikkumiste toimepanijad korvaksid kahju.

Artikkel 84

Julgeolekumeetmete kohaldamisel ei tohi olla diskrimineerimist selle alusel, mis otstarbel maake, lähtematerjale ja lõhustuvaid erimaterjale kavatsetakse kasutada.

Julgeolekumeetmete reguleerimisala ja kohaldamise menetlus ning nende kohaldamise eest vastutavate organite volitused piirduvad sellega, mis on vajalik käesolevas peatükis sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

Julgeolekumeetmeid ei või kohaldada kaitsevajaduste rahuldamiseks mõeldud materjalide suhtes, mida töödeldakse spetsiaalselt selleks otstarbeks või mis kooskõlas operatiivkavaga pärast sellist töötlemist paigutatakse või antakse hoiule sõjaväerajatisse.

Artikkel 85

Kui uued asjaolud nõuavad, võib nõukogu liikmesriigi või komisjoni taotlusel käesolevas peatükis sätestatud julgeolekumeetmete kohaldamise korda komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist ühehäälselt kohandada. Komisjon vaatab läbi iga liikmesriigi sellekohase taotluse.

8. PEATÜKK

Omandiõigus

Artikkel 86

Lõhustuvad erimaterjalid kuuluvad ühendusele.

Ühenduse omandiõigus hõlmab kõiki lõhustuvaid erimaterjale, mida toodab või impordib liikmesriik, isik või ettevõtja ning mille suhtes kehtivad 7. peatükis sätestatud julgeolekumeetmed.

Artikkel 87

Liikmesriikidel, isikutel või ettevõtjatel on piiramatult õigus kasutada ja tarbida nõuetekohaselt omandatud lõhustuvaid erimaterjale neile käesoleva lepinguga pandud kohustuste, eriti julgeolekumeetmete, tarneagentuurile antud optiooniõiguse ning tervisekaitse alaste kohustuste alusel.

Artikkel 88

Tarneagentuur peab ühenduse nimel erikontot pealkirjaga „Lõhustuvate erimaterjalide rahaliste vahendite konto“.

Artikkel 89

1. Lõhustuvate erimaterjalide rahaliste vahendite kontol:

- a) kantakse liikmesriigi, isiku või ettevõtja omandisse jäetud või käsutusse antud lõhustuvate erimaterjalide väärtus ühenduse kreditiisse ja selle liikmesriigi, isiku või ettevõtja deebetisse;
- b) kantakse liikmesriigi, isiku või ettevõtja toodetud või imporditud ning ühenduse omandusse läinud lõhustuvate erimaterjalide väärtus ühenduse deebetisse ja selle liikmesriigi, isiku või ettevõtja kreditiisse. Samasugune kanne tehakse, kui liikmesriik, isik või ettevõtja tagastab ühendusele lõhustuvad erimaterjalid, mis enne on jäetud selle riigi, isiku või ettevõtja omandisse või antud tema käsutusse.

2. Lõhustuvate erimaterjalide koguste väärtuse kõikumist kajastatakse raamatupidamises nõnda, et see ei põhjustaks ühendusele tulu ega kulu. Mis tahes tulu saab või kulu kannab materjali valdaja.
3. Eespool nimetatud tehingutest tulenev jääksumma tuleb võlausaldaja nõudmise korral viivitamata tasuda.
4. Kui tarneagentuur võtab oma nimel tehinguid ette, käsitatakse teda käesoleva peatüki kohaldamisel ettevõtjana.

Artikkel 90

Kui uued asjaolud nõuavad, võib nõukogu liikmesriigi või komisjoni taotlusel käesoleva peatüki sätteid ühenduse omandiõiguse kohta komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist ühehäälselt kohandada. Komisjon vaatab läbi iga liikmesriigi sellekohase taotluse.

Artikkel 91

Kõikide nende esemete, materjalide ja varade omandiõiguslik režiim, mis käesoleva peatüki alusel ei kuulu ühendusele, määratakse kindlaks iga liikmesriigi õigusega.

9. PEATÜKK

Tuumaihisturg

Artikkel 92

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse käesoleva lepingu IV lisa nimekirjades loetletud kaupade ja toodete suhtes.

Nõukogu võib neid nimekirju komisjoni või liikmesriigi taotlusel komisjoni ettepaneku põhjal muuta.

Artikkel 93

Liikmesriigid keelustavad omavahelises kaubanduses kõik impordi- ja ekspordimaksud, samaväärse toimega maksud ning koguselised impordi- ja ekspordipiirangud järgmiste toodete suhtes:

- a) A¹- ja A²-nimekirjas loetletud tooted;
- b) B-nimekirjas loetletud tooted, kui nende suhtes kehtib ühine tollitariifistik ja kui nendega on kaasas komisjoni antud tõend, mis kinnitab, et neid kavatakse kasutada tuumaenergiaalasel otstarbel.

Liikmesriikide jurisdiktsiooni alla kuuluvatel Euroopa-välistel territooriumidel võib siiski jätkata eranditult fiskaalsete impordi- ja ekspordimaksude või samaväärse toimega maksude nõudmist. Selliste maksude määrad ja nende kohaldamise alused ei tohi põhjustada diskrimineerimist kõnealuse riigi ja teiste liikmesriikide vahel.

Artiklid 94 ja 95

(kehtetuks tunnistatud)

Artikkel 96

Liikmesriigid kaotavad kõik kodakondsusel põhinevad kitsendused, mis mõjutavad liikmesriikide kodanike õigust asuda oskustööle tuumaenergeetika valdkonnas, arvestades avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise põhinõuetest tulenevaid piiranguid.

Pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal, kes küsib kõigepealt majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, anda kvalifitseeritud hääleteenamusega direktiive käesoleva artikli kohaldamiseks.

Artikkel 97

Liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvate avalik-õiguslike või eraõiguslike füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes ei tohi kohaldada mingeid kodakondsusel põhinevaid kitsendusi, kui nad soovivad osaleda teadusliku või tööstusliku tuumarajatise ehitamisel ühenduses.

Artikkel 98

Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et aidata kaasa tuumariske katvate kindlustuslepingute sõlmimisele.

Nõukogu annab komisjoni ettepaneku põhjal, kes küsib kõigepealt majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, kvalifitseeritud hääleteenamusega ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist direktiivid käesoleva artikli kohaldamiseks.

Artikkel 99

Komisjon võib anda soovitusi käesoleva lepingu II lisas loetletud tööstusharude rahastamiseks mõeldud kapitali liikumise soodustamiseks.

Artikkel 100

(kehtetuks tunnistatud)

10. PEATÜKK

Välissuhted

Artikkel 101

Ühendus võib oma volituste ja pädevuse piires sõlmida kokkuleppeid või lepinguid kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga.

Selliste kokkulepete või lepingute üle peab komisjon läbirääkimisi kooskõlas nõukogu direktiividega: komisjon sõlmib need nõukogu heakskiidul, kes teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kokkulepete või lepingute üle, mille rakendamine ei nõua nõukogu heakskiitu ja mida võib täita vastava eelarve piires, peab läbirääkimisi ja need sõlmib üksi komisjon; komisjon teatab nendest nõukogule.

Artikkel 102

Kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga sõlmitud kokkulepped või lepingud, milles peale ühenduse osaleb ka üks või mitu liikmesriiki, ei jõustu enne, kui kõik asjaomased liikmesriigid on komisjonile teatanud, et need kokkulepped või lepingud on muutunud kohaldatavaks kooskõlas nende siseriikliku õigusega.

Artikkel 103

Liikmesriigid edastavad komisjonile kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga sõlmitavate kokkulepete või lepingute projektid sel määral, kui sellised kokkulepped või lepingud käsitlevad käesoleva lepingu reguleerimisalasse jäävaid küsimusi.

Kui kokkuleppe või lepingu projekt sisaldab klausleid, mis takistavad käesoleva lepingu kohaldamist, teeb komisjon oma märkused asjaomasele riigile teatavaks ühe kuu jooksul alates sellise projekti saamisest.

Riik ei sõlmi kavandatavat kokkulepet või lepingut enne, kui ta on andnud rahuldavad vastused komisjoni vastuväidetele või täitnud Euroopa Liidu Kohtu otsuse, kes on riigi avalduse põhjal teinud kiireloomulise otsuse kavandatavate klauslite kokkusobivuse üle käesoleva lepinguga. Euroopa Liidu Kohtule võib avalduse esitada millal tahes pärast seda, kui riik on komisjoni märkused kätte saanud.

Artikkel 104

Ükski isik ega ettevõtja, kes sõlmib kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga lepingu või kokkuleppe või uuendab seda pärast 1. jaanuari 1958 või ühinevate riikide puhul pärast ühinemiskuupäeva, ei või kõnealusele kokkuleppele või lepingule tuginedes jätta talle käesoleva lepinguga pandud kohustusi täitmata.

Kõik liikmesriigid võtavad meetmeid, mida nad peavad vajalikuks, et edastada komisjonile viimase nõudmisel kogu teave, mis on seotud kokkulepete või lepingutega, mille isik või ettevõtja on sõlminud kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga pärast esimeses lõigus nimetatud kuupäevi käesoleva lepingu reguleerimisalas. Komisjon võib sellist edastamist nõuda üksnes selle kontrollimiseks, et need kokkulepped või lepingud ei sisaldaks klausleid, mis takistavad käesoleva lepingu rakendamist.

Komisjoni avalduse peale teeb Euroopa Liidu Kohus otsuse selliste kokkulepete või lepingute kokkusobivuse kohta käesoleva lepingu sätetega.

Artikkel 105

Liikmesriigi, isiku või ettevõtja poolt kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga enne 1. jaanuari 1958 või ühinevate riikide puhul enne ühinemiskuupäeva sõlmitud kokkuleppe või lepingu täitmist ei või käesoleva lepingu sätetele tuginedes takistada, kui sellisest kokkuleppest või lepingust on teatatud komisjonile hiljemalt 30 päeva pärast eespool nimetatud kuupäevi.

Käesoleva lepingu täitmatajätmise põhjusena ei või siiski tugineda kokkulepetele või lepingutele, mis isik või ettevõtja on sõlminud kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga 25. märtsi 1957. aasta ja 1. jaanuari 1958. aasta vahel või ühinevate riikide puhul ühinemisdokumendile allakirjutamise ja ühinemiskuupäeva vahel, kui komisjoni avalduse põhjal Euroopa Liidu Kohtu antud arvamuse järgi on üks pooltest sõlminud selle kokkuleppe või lepingu kavatsusega käesoleva lepingu sätetest kõrvale hoida.

Artikkel 106

Liikmesriikidelt, kes enne 1. jaanuari 1958 või ühinevate riikide puhul enne ühinemiskuupäeva on kolmandate riikidega sõlminud koostöölepinguid tuumaenergeetika vallas, nõutakse, et nad koos komisjoniga alustaksid vajalikke läbirääkimisi nende kolmandate riikidega, selleks et ühendus võiks võimaluste piires sellistest lepingutest tulenevad õigused ja kohustused üle võtta.

Kõik selliste läbirääkimiste tulemusena tekkivad uued lepingud nõuavad eespool nimetatud lepingutele alla kirjutatud liikmesriigi või -riikide nõusolekut ja nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiitu.

III JAOTIS

SÄTTED INSTITUTSIOONIDE KOHTA JA RAHANDUSSÄTTED

1. PEATÜKK

Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu teatud sätete kohaldamine*Artikkel 106a*

1. Käesoleva lepingu suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu lepingu artikleid 13–19, artikli 48 lõikeid 2–5 ja artikleid 49 ja 50, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 15, artikleid 223–236, artikleid 237–244, artiklit 245, artikleid 246–270, artikleid 272, 273 ja 274, artikleid 277–281, artikleid 285–304, artikleid 310–320, artikleid 322–325 ja artikleid 336, 342 ja 344 ning protokollide üleminekusätete kohta.
2. Käesoleva lepingu raames tõlgendatakse lõikes 1 osutatud sätetes ning neis osutatud lepingutele ja käesolevale lepingule lisatud protokollide sätetes sisalduvaid viiteid liidule, Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule või aluslepingutele vastavalt viidetena Euroopa Aatomienergiaühendusele ja käesolevale lepingule.
3. Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu sätted ei kaldu kõrvale käesoleva lepingu sätetest.

2. PEATÜKK

Ühenduse institutsioonid

1. jagu

Euroopa Parlament*Artiklid 107 kuni 114**(kehtetuks tunnistatud)*

2. jagu

Nõukogu*Artiklid 115 kuni 123**(kehtetuks tunnistatud)*

3. jagu

Komisjon*Artiklid 124 kuni 133**(kehtetuks tunnistatud)*

Artikkel 134

1. Käesolevaga moodustatakse teadus- ja tehnikakomitee; see luuakse komisjoni juurde ja tal on nõuandev staatus.

Komiteega tuleb konsulteerida käesolevas lepingus ettenähtud juhtudel. Komiteega võib konsulteerida kõikidel juhtudel, kui komisjon seda asjakohaseks peab.

2. Komitee koosneb 42 liikmest, kelle nimetab ametisse nõukogu pärast komisjoniga konsulteerimist.

Komitee liikmed nimetatakse ametisse isiklikult viieks aastaks. Neid võib ametisse tagasi nimetada. Neid ei või siduda mingite kohustuslike juhistega.

Igal aastal valib teadus- ja tehnikakomitee oma liikmete hulgast presidendi ja juhatuse.

Artikkel 135

Komisjon võib korraldada konsultatsioone ja luua uurimisrühmi, mis on vajalikud tema ülesannete täitmiseks.

4. jagu

Euroopa Liidu Kohus

Artiklid 136 kuni 143

(kehtetuks tunnistatud)

Artikkel 144

Euroopa Liidu Kohtul on täielik pädevus:

- a) artikli 12 alusel algatatud kohtumenetlustes sobivate tingimuste kindlaksmääramiseks komisjoni poolt litsentside ja all-litsentside andmisel;
- b) isikute või ettevõtjate algatatud kohtumenetlustes sanktsioonide vastu, mida nende suhtes on rakendanud komisjon artikli 83 alusel.

Artikkel 145

Kui komisjon on seisukohal, et isik või ettevõtja on toime pannud käesoleva lepingu rikkumise, mille suhtes ei kohaldata artikli 83 sätteid, palub ta sellel liikmesriigil, kelle jurisdiktsiooni alla kõnealune isik või ettevõtja kuulub, määrata rikkumise eest sanktsioonid oma siseriikliku õiguse kohaselt.

Kui asjaomane riik ei nõustu esitatud nõudmisega komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Liidu Kohtusse, et teha kindlaks rikkumine, milles isikut või ettevõtjat süüdistatakse.

Artiklid 146 kuni 156

(kehtetuks tunnistatud)

Artikkel 157

Kui käesolev leping ei sätesta teisiti, ei peata Euroopa Liidu Kohtusse hagi esitamine õigusakti toimet. Siiski võib Euroopa Liidu Kohus määrata, et vaidlusaluse õigusakti kohaldamine tuleb peatada, kui tema arvates asjaolud seda nõuavad.

Artiklid 158 kuni 160

(kehtetuks tunnistatud)

5. jagu

Kontrollikoda

Artiklid 160 kuni 160c

(kehtetuks tunnistatud)

3. PEATÜKK

Institutsioone käsitlevad ühissätted

Artiklid 161 kuni 163

(kehtetuks tunnistatud)

Artikkel 164

Otsuse täitmist reguleerivad selles riigis kehtivad tsiviilkohtumenetluse normid, mille territooriumil täitmine aset leiab. Korralduse otsuse täitmise tagamise kohta ilma muude formaalsusteta peale otsuse autentsuse tõestamise lisab otsusele riigi ametiasutus, kelle iga liikmesriigi valitsus selleks otstarbeks määrab ning komisjonile, Euroopa Liidu Kohtule ja artikliga 18 moodustatud vahekohtukomiteele teatavaks teeb.

Kui need formaalsused on asjassepuutuva poole avalduse põhjal lõpetatud, võib nimetatud pool taotleda täitmist kooskõlas siseriiklike õigusaktidega, saates küsimuse otse pädevale ametiasutusele.

Täitmist võib peatada ainult Euroopa Liidu Kohtu otsusega. Asjassepuutuva riigi kohtute pädevusse kuuluvad siiski kaebused täitmise ebaõige viisi kohta.

4. PEATÜKK

Majandus- ja Sotsiaalkomitee*Artiklid 165 kuni 170**(kehtetuks tunnistatud)*

IV JAOTIS

RAHANDUSALASED ERISÄTTED*Artikkel 171*

1. Igaks eelarveaastaks koostatakse ühenduse tulude ja kulude kalkulatsioon – välja arvatud tarneagentuuri ja ühisettevõtete tulud – ning need tulud ja kulud kantakse kas tegevuseelarvesse või teadustöö- ja investeerimiseelarvesse.

Eelarve tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.

2. Kaubanduspõhimõtete kohaselt tegutseva tarneagentuuri tulud ja kulud kantakse eraldi eelarvesse.

Selliste tulude ja kulude kalkuleerimise, täitmise ja auditeerimise viis sätestatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 alusel koostatud finantseeskirjades, võttes vajalikul määral arvesse tarneagentuuri põhikirja.

3. Iga eelarveaasta kohta esitatakse komisjonile, nõukogule ja Euroopa Parlamendile ühisettevõtete tulude ja kulude kalkulatsioon koos tegevusaruannete ja bilansiga vastavalt nende ettevõtjate põhikirjale.

Artikkel 172

1. *(kehtetuks tunnistatud)*

2. *(kehtetuks tunnistatud)*

3. *(kehtetuks tunnistatud)*

4. Laenu teadusuuringute või investeeringute rahastamiseks saadakse nõukogu kehtestatud tingimustel artiklis 314 sätestatud viisil.

Ühendus võib liikmesriigi kapitaliturult laenu võtta kas kooskõlas siseasjade suhtes kohaldatavate õigusnormidega või kui liikmesriigis sellised normid puuduvad, pärast seda, kui asjaomane liikmesriik ja komisjon on omavahel nõu pidanud ja kavandatava laenu suhtes kokku leppinud.

Asjaomase liikmesriigi pädevad asutused võivad keelduda oma nõusolekut andmast üksnes siis, kui on põhjust karta tõsisid häireid kõnealuse riigi kapitaliturul.

Artiklid 173 kuni 173A

(kehtetuks tunnistatud)

Artikkel 174

1. Tegevuseelarvesse kantud kulude hulka kuuluvad eelkõige:
 - a) halduskulud;
 - b) julgeolekumeetmete ja tervisekaitsega seotud kulud.
2. Teadustöö- ja investeerimiseelarvesse kantud kulude hulka kuuluvad eelkõige:
 - a) ühenduse uurimisprogrammi elluviimisega seotud kulud;
 - b) igasugune osalus tarneagentuuri kapitalis ja investeerimiskuludes;
 - c) koolitusasutuste sisseseadega seotud kulud;
 - d) igasugune osalus ühissetevõtetes või teatavas ühistegevuses.

Artikkel 175

(kehtetuks tunnistatud)

Artikkel 176

1. Sellistest programmidest või otsustest tulenevas ulatuses, mille puhul on vastavalt käesolevale lepingule nõutav nõukogu ühehäälneline heakskiit, kuuluvad teadusuuringute kuludeks ja investeringuteks määratud eraldiste hulka:
 - a) maksekohustuste assigneeringud, mis hõlmavad rea artikleid, mis kujutavad endast eraldi üksust ja moodustavad ühtse terviku;
 - b) makseassigneeringud, mis kujutavad endast punkti a alusel võetud kohustuste raames igal aastal väljamaksmisele kuuluvat maksimummäära.
2. Maksekohustuste ja maksetähtpäevade graafik lisatakse vastavale komisjoni poolt esitatavale eelarve eelnõule.

3. Teadusuuringuteks ja investeeringuteks määratud assigneeringud liigendatakse peatükkidesse, rühmitades kuluartiklid vastavalt nende eesmärgile või laadile ja vajadust mööda alajaotuste kaupa kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 alusel kehtestatud määrustega.

4. Kasutamata makseassigneeringud kantakse komisjoni otsusega üle järgmise eelarveaastasse, kui nõukogu ei otsusta teisiti.

Artiklid 177 kuni 181

(kehtetuks tunnistatud)

Artikkel 182

1. Eeldusel, et komisjon teatab sellest asjassepuutuvate liikmesriikide pädevatele asutustele, võib ta oma hoiused kanda ühe liikmesriigi vääringust üle teise liikmesriigi vääringusse sellises ulatuses, kui see on vajalik, et võimaldada hoiuste kasutamist käesolevas lepingus ettenähtud eesmärkidel. Komisjon hoidub niipalju kui võimalik niisuguste ülekannete tegemisest, kui ta valdab sularaha või likviidseid varasid talle vajalikes vääringutes.

2. Komisjon suhtleb iga liikmesriigiga asjaomase liikmesriigi määratud ametiasutuse kaudu. Finantstehingute tegemisel kasutab komisjon asjaomase liikmesriigi emissioonipanga või mõne teise selle riigi poolt heakskiidetud rahaasutuse teenuseid.

3. Kulutuste puhul, mida ühendus peab tegema kolmandate riikide vääringutes, esitab komisjon enne eelarve lõplikku kinnitamist nõukogule programmi, milles näidatakse oodatavad tulud ja kulud nendes erinevates vääringutes.

Nõukogu kiidab selle programmi kvalifitseeritud häälteenamusega heaks. Eelarveaasta jooksul võib seda sama menetluse kohaselt muuta.

4. Liikmesriigid annavad komisjonile lõikes 3 nimetatud programmis näidatud kulutusteks vajalikku kolmandate riikide valuutat vastavalt artiklis 172 sätestatud jaotusele. Summad, mis komisjon on kolmandate riikide vääringus saanud, kantakse liikmesriikidele üle sama jaotuse kohaselt.

5. Komisjon võib vabalt kasutada summasid kolmandate riikide vääringus, mis ta on saanud nendest riikidest võetud laenudest.

6. Nõukogu võib ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal kohaldada eelmistes lõigetes sätestatud valuutarežiimi täielikult või osaliselt tarneagentuuri ja ühissettevõtete suhtes ning vajaduse korral kohandada seda režiimi vastavalt nende tegevusest tulenevatele nõuetele.

*Artiklid 183 kuni 183a**(kehtetuks tunnistatud)*

V JAOTIS

ÜLDSÄTTED*Artikkel 184*

Ühendus on juriidiline isik.

Artikkel 185

Ühendusel on igas liikmesriigis kõige laialdasem õigus- ja teovõime, mis vastavalt selle riigi seadustele antakse juriidilistele isikutele; eelkõige võib ühendus omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisasju ning olla kohtus menetlusosaliseks. Sel eesmärgil esindab ühendust komisjon.

*Artikkel 186**(kehtetuks tunnistatud)**Artikkel 187*

Nõukogu poolt kooskõlas käesoleva lepingu sätetega kindlaksmääratud piirides ja tingimustel võib komisjon koguda informatsiooni ja korraldada kontrollimisi, mis on vajalikud temale antud ülesannete täitmiseks.

Artikkel 188

Ühenduse lepinguliste kohustuste suhtes kehtib õigus, mida kohaldatakse vastava lepingu suhtes.

Lepinguvälise vastutuse korral heastab ühendus kõik oma institutsioonide või oma teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide seaduste ühiste üldprintsiipidele.

Teenistujate isiklik vastutus ühenduse ees on reguleeritud personalieeskirjade või nende suhtes kohaldatavate teenistustingimuste sätetega.

Artikkel 189

Ühenduse institutsioonide asukoht määratakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel.

*Artikkel 190**(kehtetuks tunnistatud)*

Artikkel 191

Ühendusel on liikmesriikide territooriumil oma ülesannete täitmiseks vajalikud privileegid ja immunitetid vastavalt tingimustele, mis on ette nähtud Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokollis.

Artikkel 192

Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud üld- või erimeetmed, et tagada nende kohustuste täitmine, mis tulenevad käesolevast lepingust või ühenduse institutsioonide võetud meetmetest. Nad aitavad kaasa ühenduse eesmärkide saavutamisele.

Liikmesriigid hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada käesoleva lepingu eesmärkide saavutamist.

Artikkel 193

Liikmesriigid kohustuvad käesoleva lepingu tõlgendamist või kohaldamist käsitlevaid vaidlusi lahendama ainult käesolevas lepingus ettenähtud meetoditega.

Artikkel 194

1. Ühenduse institutsioonide liikmetelt, komiteede liikmetelt, ametnikelt ja teistelt ühenduse teenistujatelt ning teistelt isikutelt, kes oma ametiülesannete või avalike või erasidemete tõttu ühenduse institutsioonide või rajatiste või ühissettevõtetega hangivad või saavad teavet faktide, informatsiooni, teadmiste, dokumentide või esemete kohta, mille suhtes kehtib liikmesriigi või ühenduse institutsiooni kehtestatud eeskirjade kohaselt salastatus, nõutakse, et nad neid ka pärast selliste ametiülesannete või sidemete lõppemist kõrvaliste isikute ja üldsuse eest salajas hoiaksid.

Kõik liikmesriigid käsitavad selle kohustuse rikkumist kui oma saladuse hoidmise eeskirjade vastast tegu, mis nii sisult kui õiguspädevuselt kuulub tema riiklikku julgeolekut või ärisaladust ohustavaid tegusid käsitlevate seaduste reguleerimisalasse. Liikmesriik võtab asjaomase liikmesriigi või komisjoni taotlusel vastutusele igäühe, kes tema jurisdiktsiooni all paneb toime sellise rikkumise.

2. Kõik liikmesriigid edastavad komisjonile kõik eeskirjad, mis reguleerivad nende territooriumil informatsiooni, teadmiste, dokumentide ja muude käesoleva lepinguga hõlmatud esemete salastatustaset ja saladuse hoidmist.

Komisjon tagab, et need eeskirjad edastatakse teistele liikmesriikidele.

Kõik liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et aidata kaasa võimalikult ühtse ja tervikliku salastatuskorra järkjärgulisele kehtestamisele. Komisjon võib pärast asjaomaste liikmesriikidega konsulteerimist anda selleks soovitusi.

3. Ühenduse institutsioonidelt, nende rajatistelt ja ka ühisettevõtetelt nõutakse sellel territooriumil kehtivate salastatuskorra reeglite kohaldamist, millel nad asuvad.

4. Ühenduse iga institutsioon ja iga liikmesriik tunnustab teise institutsiooni või liikmesriigi poolt käesoleva lepinguga hõlmatud valdkonnas tegutsevale isikule antud luba saada teavet käesoleva lepinguga hõlmatud faktide, informatsiooni, dokumentide või esemete kohta, mille suhtes kehtib salastatuskord.

5. Käesoleva artikli sätted ei takista liikmesriigi ja kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel sõlmitud kokkulepetest tulenevate erisätete kohaldamist.

Artikkel 195

Ühenduse institutsioonid, tarneagentuur ja ühisettevõtted peavad käesoleva lepingu kohaldamisel kinni maakide, lähtematerjalide ja lõhustuvate erimaterjalide saamise tingimustest, mis on sätestatud avaliku korra või rahvatervise eesmärgil kehtestatud siseriiklike normide ja eeskirjadega.

Artikkel 196

Käesolevas lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid, kui selles ei ole sätestatud teisiti:

- a) „isik“ – iga füüsiline isik, kes teeb kõiki või mõnesid oma toiminguid liikmesriikide territooriumil lepingu vastavas peatükis märgitud valdkonnas;
- b) „ettevõtja“ – iga ettevõtja või institutsioon, mis teeb kõiki või mõnesid oma toiminguid liikmesriikide territooriumil lepingu vastavas peatükis märgitud valdkonnas, olenemata tema avalik-õiguslikust või eraõiguslikust staatusest.

Artikkel 197

Käesolevas lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „lõhustuvad erimaterjalid“ – plutoonium-239; uraan-233; uraan-235 või uraan-233 suhtes rikastatud uraan; kõik ained, mis sisaldavad ühte või mitut nimetatud isotoopi, ja muud komisjoni ettepaneku põhjal nõukogu poolt kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaksmääratud lõhustuvad materjalid; väljend „lõhustuvad erimaterjalid“ ei hõlma siiski lähtematerjale;
2. „uraan-235 või uraan-233 suhtes rikastatud uraan“ – uraan, mis sisaldab uraan- 235 või uraan-233 või mõlemat sellisel hulgal, et nende isotoopide koguste summa suhe isotoobi 238 koguse suhtes on suurem kui looduses esinev isotoopide 235 ja 238 suhe;
3. „lähtematerjalid“ – looduses esinevat isotoopide segu sisaldav uraan; uraan, mille uraan-235 sisaldus on tavalisest väiksem; toorium; ükskõik milline eespool nimetatud aine metalli, sulami, keemilise ühendi või kontsentraadi kujul; kõik muud ained, mis sisaldavad ühte või mitut eespool nimetatud ainet komisjoni ettepaneku põhjal nõukogu poolt kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaksmääratavas kontsentratsioonis;
4. „maagid“ – kõik maagid, mis sisaldavad komisjoni ettepaneku põhjal nõukogu poolt kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaksmääratava keskmise kontsentratsiooniga aineid, millest vastava keemilise või füüsilise töötuse teel võib saada eespool määratletud lähtematerjale.

Artikkel 198

Kui ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesolevat lepingut liikmesriikide Euroopa territooriumide ja nende jurisdiktsiooni all olevate Euroopa-väliste territooriumide suhtes.

Seda kohaldatakse ka Euroopa territooriumide suhtes, mille välissuhete eest vastutab liikmesriik.

Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Ahvenamaa saarestiku suhtes kooskõlas sätetega, mis on fikseeritud Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimuste aktile lisatud protokollis nr 2.

Eelnevatest lõikudest olenemata:

- a) käesolevat lepingut ei kohaldata Fääri saarte suhtes.

Käesolevat lepingut ei kohaldata Gröönimaa suhtes;

- b) ei kohaldata käesolevat lepingut Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi suveräänsete baasipiirkondade suhtes Küprosel;
- c) ei kohaldata käesolevat lepingut nende Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga erisuhetes olevate ülemeremaade ja –territooriumide suhtes, mis puuduvad Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu II lisas toodud loetelust;
- d) kohaldatakse käesolevat lepingut Kanalisaarte ja Mani saare suhtes üksnes sel määral, kui see on vajalik, et tagada neid saari käsitlev kord, mis on esitatud 22. jaanuaril 1972 allakirjutatud lepingus uute liikmesriikide astumise kohta Euroopa Majandusühendusse ja Euroopa Aatomienergiaühendusse;

(punkt e on välja jäetud)

Artikkel 199

Komisjoni ülesandeks on tagada kõigi asjakohaste suhete säilimine Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni, selle spetsialiseeritud asutuste ning Maailma Kaubandusorganisatsiooni organitega.

Komisjon tagab ka asjakohaseks osutuvate suhete säilitamise kõigi rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Artikkel 200

Ühendus seab sisse kõik kohased koostöövormid Euroopa Nõukoguga.

Artikkel 201

Ühendus seab sisse tiheda koostöö Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga, koostöö üksikasjad määratakse kindlaks ühisel kokkuleppel.

Artikkel 202

Käesoleva lepingu sätted ei välista regionaalliitude olemasolu või süvendamist Belgia ja Luksemburgi vahel või Belgia, Luksemburgi ja Madalmaade vahel niivõrd, kuivõrd nende regionaalliitude eesmärgid ei ole saavutatavad käesoleva lepingu kohaldamise kaudu.

Artikkel 203

Kui ühenduse mingi eesmärgi saavutamiseks peaks osutama vajalikuks ühenduse meede, mille jaoks käesolev leping ei ole sätestanud vajalikke volitusi, siis võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt vastu kohased meetmed.

*Artiklid 204 kuni 205**(kehtetuks tunnistatud)**Artikkel 206*

Ühendus võib ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmida lepinguid, millega luuakse assotsiatsioon, mis hõlmab vastastikuseid õigusi ja kohustusi, ühismeetmeid ja erimenetlusi.

Need lepingud sõlmib nõukogu, tehes otsuse ühehäälselt pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

Kui sellised lepingud nõuavad käesoleva lepingu muutmist, tuleb kõigepealt vastu võtta muudatused vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 48 lõigetes 2–5 kehtestatud menetlusele.

Artikkel 207

Käesolevale lepingule liikmesriikide ühisel kokkuleppel lisatud protokollid moodustavad selle lahutamatu osa.

Artikkel 208

Käesolev leping on sõlmitud määramata tähtajaks.

VI JAOTIS

SÄTTED ALGPERIOODI KOHTA*(kehtetuks tunnistatud)**Artiklid 209 kuni 223**(kehtetuks tunnistatud)***LÕPPSÄTTED***Artikkel 224*

Käesoleva lepingu ratifitseerivad kõrged lepinguosalised kooskõlas nende riikide põhiseadusest tulenevate nõuetega. Ratifitseerimiskirjad antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsusele.

Käesolev leping jõustub viimase allakirjutanud riigi poolt ratifitseerimiskirja hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel kuupäeval. Kui aga hoiuleandmine toimub vähem kui viisteist päeva enne järgmise kuu algust, ei jõustu käesolev leping enne kui nimetatud hoiuleandmisele järgneva teise kuu esimesel kuupäeval.

Artikkel 225

Käesolev leping, mille originaal on koostatud hollandi, prantsuse, saksa ja itaalia keeles, kusjuures kõik neli teksti on võrdselt autentsed, antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsuse arhiivi. Itaalia Vabariigi valitsus edastab tõestatud koopia kõigi teiste allakirjutanud riikide valitsustele.

Ühinemislepingute kohaselt on ka käesoleva lepingu eesti-, hispaania-, horvaadi-, iiri-, inglise-, kreeka-, leedu-, läti-, malta-, poola-, portugali-, rootsi-, slovaki-, sloveeni-, soome-, taani-, tšehhi- ja ungarikeelne tekst autentsed.

SELLE KINNITUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud.

Sõlmitud kahekümne viiendal märtsil tuhande üheksasaja viiekümne seitsmendal aastal Roomas.

(täievoliliste esindajate nimekirja ei esitata)

—

LISAD

I LISA

TUUMAENERGIAGA SEONDUVAD UURIMISVALDKONNAD, MILLELE ON OSUTATUD KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLIS 4**I Toorained**

1. Põhiainete (uraani, tooriumi ja muude tuumaenergeetikas eriti oluliste ainete) geoloogiliste uuringute ja kaevandamise meetodid.
2. Nende ainete kontsentreerimise ja tehniliselt puhasteks ühenditeks muundamise meetodid.
3. Nende tehniliselt puhaste ühendite tuumatehnoloogilise puhtuseastmega ühenditeks ja metallideks muundamise meetodid.
4. Nende ühendite ja metallide, samuti puhta plutooniumi, uraan-235 või uraan-233 või selliste ühendite või metallidega seotud plutooniumi kütuseelementideks muundamise ja töötlemise meetodid keemia-, keraamika- või metallurgiatööstuses.
5. Selliste kütuseelementide välistegurite põhjustatud korrosiooni või erosiooni eest kaitsmise meetodid.
6. Teiste tuumaenergeetikas kasutatavate erimaterjalide, eriti järgmiste materjalide tootmise, puhastamise, töötlemise ja säilitamise meetodid:
 - a) aeglustid, näiteks raske vesi, tuumatehnoloogilise puhtuseastmega grafiit, berüllium ja berülliumoksiid;
 - b) konstruktsioonimaterjalid, näiteks tsirkoonium (hafniumivaba), nioobium, lantaan, titaan, berüllium ning nende oksiidid, karbiidid ja muud ühendid, mida võib kasutada tuumaenergeetikas;
 - c) jahutusained, näiteks heelium, orgaanilised vedelikud, naatrium, naatriumi-kaaliumisulamid, vismut, plii-vismutisulamid.
7. Järgmiste isotoopide eraldamise meetodid:
 - a) uraanist;
 - b) kaalutavas koguses ainetest, mida saab kasutada tuumaenergia tootmisel, näiteks liitium-6, liitium-7, lämmastik-15 ja boor-10;
 - c) väikestes kogustes teadusuuringuteks kasutatavatest isotoopidest.

II Tuumaenergia saamiseks rakendatav füüsika

1. Rakendatav teoreetiline füüsika:

- a) madalaenergialised tuumareaktsioonid, eriti neutronitega indutseeritud reaktsioonid;
- b) tuumalõhustumine;
- c) ioniseeriva kiirguse ja footonite ning aine vastastikmõju;
- d) tahkisetooria;
- e) termotuumasünteesiuuringud, eelkõige ioniseeritud plasma käitumine elektromagnetjõudude mõjul ja ülikõrgete temperatuuride termodünaamika.

2. Rakendatav eksperimentaalfüüsika:

- a) eespool lõikes 1 nimetatud teemad;
- b) tuumaenergeetikas oluliste transuraanelementide omaduste uurimine.

3. Reaktoriarvutused:

- a) teoreetiline makroskoopiline neutronifüüsika;
- b) neutronite eksperimentaalmõõtmised; eksponentsiaal- ja kriitilised katsed;
- c) termodünaamikaarvutused ja materjalide tugevusarvutused;
- d) vastavad eksperimentaalmõõtmised;
- e) reaktorikineetika, reaktorite juhtimise probleemid ja vastavad katsed;
- f) kiirguskaitsearvutused ja vastavad katsed.

III Reaktorite füüsikaline keemia

1. Eri materjalide füüsikalises ja keemilises struktuuris ning tehnilistes omadustes tekkivate muutuste uurimine, mida põhjustavad reaktoris:

- a) soojus,
- b) nendega kokkupuutuvad toimeained,
- c) mehaanilised tegurid.

2. Kiirituse põhjustatud degradatsiooni ja muude nähtuste uurimine:
 - a) kütuseelementides,
 - b) konstruktsioonimaterjalides ja jahutusainetes,
 - c) aeglustites.
3. Analüütilise keemia ja analüütilise füüsikalise keemia rakendamine reaktorikomponentide suhtes.
4. Homogeensete reaktorite füüsikaline keemia: radiokeemia, korrosioon.

IV **Radioaktiivsete materjalide töötlemine**

1. Kiiritatud kütustest plutooniumi ja uraan-233 eraldamise ning uraani ja tooriumi võimaliku regenererimise meetodid.
2. Plutooniumikeemia ja -metallurgia.
3. Muude transuraanelementide eraldamise meetodid ja keemia.
4. Kasulike radioisotoopide eraldamise meetodid ja keemia:
 - a) tuumalõhustumissaadused,
 - b) kiiritamise teel saadud radioisotoobid.
5. Kasutute radioaktiivsete jäätmete kontsentreerimine ja ladustamine.

V **Radioisotoopide kasutusala**

Radioisotoopide kasutamine aktiiv- või märgendelementidena järgmistes valdkondades:

- a) tööstus ja teadus,
- b) meditsiin ja bioloogia,
- c) põllumajandus.

VI **Elusorganismidele avaldatud kiirguse kahjuliku toime uurimine**

1. Kahjuliku kiirguse detekteerimise ja mõõtmise uurimine.
2. Piisavate profülaktiliste ja kaitsemeetmete ning vastavate ohutusstandardite uurimine.
3. Kiirguse toime vastase ravi uurimine.

VII Seadmed

Nii reaktoritele kui ka eespool loetletud teadusuuringuteks vajalikele tööstus- ja teadusrajatistele mõeldud eriseadmete ehitamise ja parendamisega seotud uurimused. Näiteks:

1. Järgmised mehaanilised seadmed:

- a) pumbad erivedelike jaoks,
- b) soojusvahetid,
- c) tuumafüüsika uurimisaparatuur, näiteks neutronite kiiruselektorid,
- d) kaugkäsitsemisseadmed.

2. Järgmised elektriseadmed:

- a) kiirguse detekteerimis- ja mõõteseadmed, mida kasutatakse eelkõige:
 - mineraalide otsimisel,
 - teaduslikus ja tehnilises uurimistöös,
 - reaktori juhtimisel,
 - tervisekaitses;
- b) reaktorijuhtimisseadmed;
- c) madalaenergialiste osakeste kiirendid (kuni 10 MeV).

VIII Energia tootmise majanduspektid

- 1. Eri reaktoritüüpide teoreetiline ja eksperimentaalne võrdlev uurimine.
 - 2. Kütusetsüklite tehniline ja majanduslik uurimine.
-

*II LISA***KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLIS 41 NIMETATUD TÖÖSTUSHARUD**

1. Uraani- ja tooriumimaagi kaevandamine.
 2. Selliste maakide rikastamine.
 3. Uraani- ja tooriumikonsentraatide keemiline töötlemine ja puhastamine.
 4. Igasugusel kujul tuumkütuste valmistamine.
 5. Tuumkütuseelementide valmistamine.
 6. Uraanheksafluoriidi tootmine.
 7. Rikastatud uraani tootmine.
 8. Kiiritatud kütuste töötlemine, et eraldada mõned või kõik selles sisalduvad elemendid.
 9. Reaktoriaeglustite tootmine.
 10. Hafniumivaba tsirkooniumi või selle ühendite tootmine.
 11. Igat tüüpi tuumareaktorid igaks otstarbeks.
 12. Ühe või mitme käesolevas loetelus nimetatud rajatisega seoses püstitatud seadmed radioaktiivsete jäätmete tööstuslikuks töötlemiseks.
 13. Pooltööstuslikud rajatised, mis on mõeldud punktides 3–10 nimetatud tööstusharuga seotud tehaste ehitamise ettevalmistamiseks.
-

III LISA

EELISED, MIDA KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLI 48 ALUSEL VÕIB ANDA ÜHISETTEVÕTETELE

1. a) Tunnistamine, et ühissettevõtete rajamiseks vajaliku kinnisvara omandamine toimub vastavalt siseriiklikule õigusele üldistes huvides.
b) Siseriikliku sundvõõrandamiskorra kohaldamine üldistes huvides, et selline omandamine saaks toimuda, kui ei jõuta kokkuleppele.
 2. Õigus saada litsentse kas vahekohtumenetluse korras või kohustuslikult, nagu on sätestatud artiklites 17–23.
 3. Ühissettevõtete asutamise ja neisse paigutatud varade vabastamine kõikidest maksudest ja lõivudest.
 4. Vabastamine kõikidest kinnisvara omandamisel nõutavatest maksudest ja lõivudest ning registreerimis- ja dokumenteerimistasudest.
 5. Vabastamine kõikidest otsestest maksudest, mida tuleks muidu maksta ühissettevõtete, nende omandi, varade ja tulude pealt.
 6. Vabastamine kõikidest järgmistelt kaupadelt nõutavatest tollimaksudest ja samaväärse toimega maksudest ning kõikidest nii majanduslikku kui fiskaalset laadi impordi- või ekspordikeeldudest ja -piirangutest:
 - a) teadus- ja tehnikaseadmed, välja arvatud haldusotstarbelised ehitusmaterjalid ja seadmed;
 - b) ühissettevõttes töödeldud või töödeldavad ained.
 7. Artikli 182 lõikes 6 sätestatud kohandatud valuutarežiim.
 8. Ühissettevõttes töötavate liikmesriikide kodanike ning nende abikaasade ja nende ülalpeetavate perekonnaliikmete vabastamine sissesõidu- ja elamispiirangutest.
-

IV LISA

KAUPADE JA TOODETE NIMEKIRI, MILLE SUHTES KEHTIVAD TUUMAÜHISTURGU KÄSITLEVA 9. PEATÜKI SÄTTED**A¹-nimekiri**

Uraanimaak, mis sisaldab kaaluliselt üle 5 % looduslikku uraani.

Uraanipigimaak, mis sisaldab kaaluliselt üle 5 % looduslikku uraani.

Uraanoksiid.

Loodusliku uraani anorgaanilised ühendid, välja arvatud uraanoksiid ja uraanheksafluoriid.

Loodusliku uraani orgaanilised ühendid.

Looduslik toor- või töödeldud uraan.

Plutooniumi sisaldavad sulamid.

Uraan-235 orgaaniliste või anorgaaniliste ühenditega rikastatud orgaanilised või anorgaanilised uraaniühendid.

Uraan-233 orgaanilised või anorgaanilised ühendid.

Uraan-233 suhtes rikastatud toorium.

Orgaanilised või anorgaanilised plutooniumiühendid.

Plutooniumiga rikastatud uraan.

Uraan-235 suhtes rikastatud uraan.

Uraan-235 või uraan-233 suhtes rikastatud uraani sisaldavad sulamid.

Plutoonium.

Uraan-233.

Uraanheksafluoriid.

Monatsiit.

Tooriumimaak, mis sisaldab tooriumi kaaluliselt üle 20 %.

Uraantorianiit, mis sisaldab üle 20 % tooriumi.

Toor- või töödeldud toorium.

Tooriumoksiid.

Tooriumi anorgaanilised ühendid, välja arvatud tooriumoksiid.

Tooriumi orgaanilised ühendid.

A²-nimekiri

Deuteerium ja selle ühendid (sealhulgas raske vesi), milles deuteeriumiaatomite arvu suhe tavaliste vesinikuaatomite arvusse on suurem kui 1:5 000.

Raske parafiin, milles deuteeriumiaatomite arvu suhe tavaliste vesinikuaatomite arvusse on suurem kui 1:5 000.

Segud ja lahused, milles deuteeriumiaatomite arvu suhe tavaliste vesinikuaatomite arvusse on suurem kui 1:5 000.

Tuumareaktorid.

Seadmed uraaniisotoopide eraldamiseks gaasilise difusiooni teel või muude meetoditega.

Seadmed deuteeriumi, selle ühendite (sealhulgas raske vee) ja derivaatide ning selliste deuteeriumi sisaldavate segude ja lahuste tootmiseks, milles deuteeriumiaatomite arvu suhe tavaliste vesinikuaatomite arvusse on suurem kui 1:5 000:

- vee elektrolüüsi põhimõttel töötavad seadmed;
- vee, vedela vesiniku jms destilleerimise põhimõttel töötavad seadmed;
- temperatuuri muutumisel vesiniksulfiidi ja vee isotoopide vahetuse põhimõttel töötavad seadmed;
- muul põhimõttel töötavad seadmed.

Spetsiaalselt radioaktiivsete ainete keemiliseks töötlemiseks mõeldud seadmed:

- kiiritatud kütuse eraldamiseseadmed:
 - keemilise menetluse teel (lahustid, sadenemine, ioonvahetus jms);
 - füüsikalise menetluse teel (fraksioneeriv destillatsioon jms);
- jäätmetöötlusseadmed;
- kütuse taaskasutuseseadmed.

Spetsiaalselt kõrgradioaktiivsete ainete veoks mõeldud veokid:

- mis tahes rööpmelaiusega raudteede kaubavagunid ja platvormvagunid;
- veoautod;
- mootorkärud kaupade teisaldamiseks;
- haagised, poolhaagised ja muud mootorita veokid.

Pliist kiirgusvarjega konteinerid radioaktiivsete materjalide veoks või hoiustamiseks.

Radioaktiivsed tehisisotoobid ja nende anorgaanilised või orgaanilised ühendid.

Spetsiaalselt kõrgradioaktiivsete ainete käitlemiseks mõeldud kaugjuhitavad mehaanilised manipulaatorid:

- fikseeritud või liikuvad, ent mitte käsitsijuhitavad mehaanilised teisaldusseadmed.

B-nimekiri

(välja jäetud)

Liitiumimaagid ja -kontsentraadid.

Tuumatehnoloogilise puhtuseastmega metallid:

- toorberüllium;
- toorvismut;
- toornioobium (-kolumbium);
- toortsirkoonium (hafniumivaba);
- toorliitium;
- tooralumiinium;
- toorkaltsium;
- toormagneesium.

Boortrifluoriid.

Veevaba fluorvesinikhape.

Kloortrifluoriid.

Broomtrifluoriid.

Liitiumhüdroksiid.

Liitiumfluoriid.

Liitiumkloriid.

Liitiumhüdriid.

Liitiumkarbonaat.

Tuumatehnoloogilise puhtuseastmega berülliumoksiid.

Tuumatehnoloogilise puhtuseastmega berülliumoksiidist tulekindlad tellised.

Muud tuumatehnoloogilise puhtuseastmega berülliumoksiidist tulekindlad tooted.

Tehisgrafiit plokkide või kangidena, milles boorisaldus on üks miljondik või väiksem ja milles soojuslike neutronite neeldumise summaarne mikroskoopiline ristlõige on 5 millibarni või väiksem.

Kunstlikult eraldatud stabiilsed isotoobid.

Elektromagnetilised ioonseparaatorid, sealhulgas massispektrograafid ja massispektromeetrid.

Reaktorisimulaatorid (spetsiaalsed analoogarvutid).

Kaugjuhitavad mehaanilised manipulaatorid:

— käsitsijuhitavad (s.o neid saab kasutada käsitsi nagu tööriistu).

Vedelmetallipumbad.

Kõrgvaakpumbad.

Spetsiaalselt aatomielektrijaamadele mõeldud soojusvahetid.

Spetsiaalselt ioniseeriva kiirguse, näiteks alfa- ja beetaosakeste, gammakiirguse, neutronite ja prootonite detekteerimiseks või mõõtmiseks mõeldud järgmist liiki kiirguse detekteerimise seadmed (ja nende varuosad):

— Geigeri loenduri torud ja proportsionaalloendurid;

— detektorid või mõõteseadmed, mis sisaldavad Geigeri-Mülleri torusid või proportsionaalloendureid;

— ionisatsioonikambrid;

- ionisatsioonikambreid sisaldavad seadmed;
- kiirgusdetektorid või kiirgusmõõteseadmed mineraalide otsimiseks ning reaktori, õhu, vee ja pinnase seireks;
- neutronidetektoritorud, milles kasutatakse boori, boortrifluoriidi, vesinikku või lõhustuvat elementi;
- detektorid või mõõteseadmed, mis sisaldavad neutronidetektoritorusid, milles kasutatakse boori, boortrifluoriidi, vesinikku või lõhustuvat elementi;
- stsintsillatsioonkristallid, monteeritud või metallümbrises (tahked stsintsillaatorid);
- detektorid või mõõteseadmed, mis sisaldavad vedelaid, tahkeid või gaasilisi stsintsillaatoreid;
- spetsiaalselt tuumamõõtmisteks mõeldud võimendid, sealhulgas lineaarvõimendid, eelvõimendid, liinivõimendid ja amplituudianalüsaatorid;
- koitsidentsseadmed kasutamiseks koos kiirgusdetektoritega;
- elektrooskoobid ja elektromeetrid, sealhulgas dosimeetrid (ent välja arvatud õppeotstarbelised seadmed, lihtsad metalllehtedega elektrooskoobid, spetsiaalselt koos meditsiinilise röntgeniaparatuuriga kasutamiseks mõeldud dosimeetrid ja elektrostaatilisid mõõteriistad);
- riistad, millega saab mõõta alla ühepikoamprist voolu;
- fotokordistorud fotokatoodega, mis annab vähemalt 10-mikroamprist voolu ühe luumeni kohta ja milles keskmine võimendus on suurem kui 10^5 , ning kõik muud positiivsete ioonidega aktiveeritavad elektrilised kordistid;
- loendusseadmed ja elektroonilised integreerivad mõõteriistad kiirguse detekteerimiseks.

Tsüklotronid, van de Graaffi või Cockrofti-Waltoni elektrostaatilisid generaatorid, lineaarkiirendid ja muud seadmed, millega saab tuumaosakestele anda suurema energia kui 1 MeV.

Spetsiaalselt eespool nimetatud masinatele ja seadmetele (tsüklotronidele jt) mõeldud ja konstrueeritud magnetid.

Seda liiki kiirendus- ja fokuseerimistorud, mida kasutatakse massispektromeetrites ja massispektrograafides.

Intensiivsed elektroonsed positiivsete ioonide allikad, mis on mõeldud kasutamiseks kiirendites, massispektromeetrites ja muudes sellistes seadmetes.

Kiirguskaitseline plaatklaas:

- valatud või valtsitud plaatklaas (sealhulgas armeeritud või plateeritud klaas) ruutude või ristkülikutena, ühelt või mõlemalt poolt lihvitud või poleeritud, ent mitte rohkem töödeldud;
- valatud või valtsitud plaatklaas (lihvitud, poleeritud või mitte), mis on tükeldatud teisiti kui ruutudeks või ristkülikuteks, painutatud või muul viisil töödeldud (näiteks kaldservadega või graveeritud);
- karastamise või lamineerimise teel saadud purunemiskindel klaas, vormitud või vormimata.

Õhukindel riietus kaitseks kiirguse või radioaktiivse saaste eest:

- plastist;
- kummist;
- impregneeritud või dubleeritud kangast:
 - meestele;
 - naistele.

Difenüül (kui tegemist on aromaatses süsivesinikuga $C_6H_5C_6H_5$).

Terfenüül.

V LISA

**KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLIS 215 NIMETATUD ESIALGNE TEADUS- JA
KOOLITUSPROGRAMM**

(kehtetuks tunnistatud)

PROTOKOLLID

PROTOKOLL RIIKIDE PARLAMENTIDE ROLLI KOHTA EUROOPA LIIDUS

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

MEELDE TULETADES, et riikide parlamentide järelevalve oma valitsuste üle Euroopa Liidu tegevuse suhtes on iga liikmesriigi konkreetse põhiseadusliku korralduse ja tava küsimus;

SOOVIDES ergutada riikide parlamente rohkem osalema Euroopa Liidu tegevuses ja parandada nende võimalusi avaldada oma vaateid Euroopa Liidu seadusandlike aktide eelnõude ja muude küsimuste kohta, mis võivad neid eriti huvitada,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule.

I JAOTIS

TEAVE RIIKIDE PARLAMENTIDELE

Artikkel 1

Komisjon edastab oma konsulteerimisdokumendid (rohelised ja valged raamatud ning teatised) nende avaldamisel otse riikide parlamentidele. Komisjon edastab ka iga-aastase õigusloomekava ja muud õigusloome planeerimise või poliitilise strateegia dokumendid samaaegselt nii riikide parlamentidele kui Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 2

Euroopa Parlamendile ja nõukogule saadetavad seadusandlike aktide eelnõud edastatakse riikide parlamentidele.

Käesolevas protokollis peetakse „seadusandlike aktide eelnõude“ all silmas komisjoni ettepanekuid, liikmesriikide rühma algatusi, Euroopa Parlamendi algatusi, Euroopa Kohtu taotlusi, Euroopa Keskpanga soovitusi või Euroopa Investeerimispanka taotlusi seadusandlike aktide vastuvõtmiseks.

Komisjoni koostatud seadusandlike aktide eelnõud edastab komisjon otse riikide parlamentidele ning samaaegselt ka Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Euroopa Parlamendi koostatud seadusandlike aktide eelnõud edastab Euroopa Parlament otse riikide parlamentidele.

Liikmesriikide rühmalt, Euroopa Kohtult, Euroopa Keskpanngalt või Euroopa Investeerimispannga koostatud seadusandlike aktide eelnõud edastab nõukogu otse riikide parlamentidele.

Artikkel 3

Vastavalt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist käsitlevas protokollis sätestatud korrale võivad riikide parlamendid saata Euroopa Parlamendi ja komisjoni presidendile ja nõukogu eesistujale põhjendatud arvamuse selle kohta, kas seadusandliku akti eelnõu vastab subsidiaarsuse põhimõttele.

Juhul kui seadusandliku akti eelnõu on koostanud liikmesriikide rühm, edastab nõukogu eesistuja põhjendatud arvamuse(d) asjaomaste liikmesriikide valitsustele.

Juhul kui seadusandliku akti eelnõu on koostanud Euroopa Kohtus, Euroopa Keskpank või Euroopa Investeerimispank, edastab nõukogu eesistuja põhjendatud arvamuse(d) asjaomasele institutsioonile või organile.

Artikkel 4

Alates seadusandliku akti eelnõu esitamisest riikide parlamentidele liidu ametlikes keeltes kuni eelnõu lisamiseni nõukogu esialgsesse päevakorda selle vastuvõtmiseks või seisukoha vastuvõtmiseks seadusandliku menetluse kohaselt, peab mööduma kaheksa nädalat. Erandid on võimalikud edasilükkamatutel juhtudel, mille põhjused esitatakse nõukogu õigusaktis või seisukohas. Välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel, ei või asjaomase kaheksa nädala jooksul seadusandliku akti eelnõu kohta kokkulepet sõlmida. Välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel peab alates seadusandliku akti eelnõu lisamisest nõukogu esialgsesse päevakorda kuni seisukoha vastuvõtmiseni mööduma kümme päeva.

Artikkel 5

Nõukogu istungite päevakorrad ja tulemused, sealhulgas nende istungite protokollid, kus nõukogu arutab seadusandliku akti eelnõusid, edastatakse otse riikide parlamentidele ning samaaegselt ka liikmesriikide valitsustele.

Artikkel 6

Kui Euroopa Ülemkogu kavatses kasutada Euroopa Liidu lepingu artikli 48 lõike 7 esimest või teist lõiku, teatatakse Euroopa Ülemkogu algatusest riikide parlamentidele vähemalt kuus kuud enne mis tahes otsuse vastuvõtmist.

Artikkel 7

Kontrollikoda edastab oma aastaaruande riikide parlamentidele teadmiseks samal ajal kui Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 8

Kui riigi parlament ei ole ühekojaline, kohaldatakse artikleid 1–7 kõigi selle koosseisu kuuluvate kodade puhul.

II JAOTIS

PARLAMENTIDEVAHELINE KOOSTÖÖ*Artikkel 9*

Euroopa Parlament ja riikide parlamendid määravad üheskoos kindlaks parlamentidevahelise koostöö tulemusliku ja regulaarse korralduse ja edendamise liidus.

Artikkel 10

Euroopa Liidu asjade komisjonide konverents võib esitada Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile läbivaatamiseks iga seisukoha, mida konverents peab asjakohaseks. Lisaks sellele edendab konverents riikide parlamentide ja Euroopa Parlamendi, sealhulgas nende valdkondlike komisjonide vahelist teabe ja kogemuste vahetamist. Konverents võib korraldada ka parlamentidevahelisi konverentse üksikteemadel, eriti mõttevahetusi ühise välis- ja julgeolekupoliitika, sealhulgas ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika küsimustes. Konverentsi esitatud seisukohad ei ole riikide parlamentidele siduvad ega otsusta ette nende seisukohti.

PROTOKOLL EUROOPA LIIDU KOHTU PÕHIKIRJA KOHTA

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES sätestada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 281 ettenähtud Euroopa Liidu Kohtu põhikirja,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule.

Artikkel 1

Euroopa Liidu Kohus moodustatakse ja toimib kooskõlas aluslepingute ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (EURATOMi asutamislepingu) ning käesoleva põhikirja sätetega.

I JAOTIS

KOHTUNIKUD JA KOHTUJURISTID

Artikkel 2

Enne oma kohustuste täitmisele asumist annab iga kohtunik Euroopa Kohtu ees avalikul istungil vande täita oma kohustusi erapooletult ja kohusetundlikult ning hoida kohtu nõupidamiste saladust.

Artikkel 3

Kohtunikel on kohtulik puutumatus. Kui nad on ametist lahkunud, on neil jätkuvalt puutumatus oma ametiülesannete täitmisel sooritatud tegude, sealhulgas suuliste ja kirjalike avalduste suhtes.

Täiskogu istungil võib Euroopa Kohus puutumatus eest võtta. Kui otsus puudutab üldkohtu või erikohtu liiget, teeb Euroopa Kohus otsuse pärast asjaomase kohtuga konsulteerimist.

Kui puutumatus on võetud ja kohtuniku vastu on alustatud kriminaalmenetlust, arutab tema kohtuasja mis tahes liikmesriigis üksnes kohus, kes on pädev kohut mõistma riigi kõrgeima kohtu liikmete üle.

Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokollis artikleid 11–14 ja 18 kohaldatakse Euroopa Liidu Kohtu kohtunike, kohtujuristide, kohtusekretäri ja kaasettekandjate suhtes, ilma et see piiraks eelmistes lõikudes fikseeritud kohtunike puutumatus käsitlevate sätete kohaldamist.

Artikkel 4

Kohtunikud ei või pidada poliitilist ega haldusametikohta.

Nad ei või töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal, kui nõukogu pole selleks lihthälteenamusega erandkorras eriluba andnud.

Oma kohustusi täitma asudes kohustuvad nad pidulikult nii ametiaja jooksul kui ka pärast selle lõppemist austama sellest tulenevaid kohustusi ning eriti oma kohustust käituda ausalt ja diskreetselt, kui neile pärast ametist lahkumist pakutakse teatud ametikohta või soodustusi.

Mis tahes kahtlused selles küsimuses lahendatakse Euroopa Kohtu otsusega. Kui otsus puudutab üldkohtu või erikohtu liiget, otsustab Euroopa Kohus pärast asjaomase kohtuga konsulteerimist.

Artikkel 5

Kui tavaline asendamine või surm välja arvata, lõpevad kohtuniku kohustused ametist lahkumisel.

Ametist lahkumisel esitab kohtunik Euroopa Kohtu presidendile tagasiastumisavalduse edasiandmiseks nõukogu eesistujale. Alates sellisest teadaandest vabaneb kohtuniku ametikoht.

Kui ei kohaldata artiklit 6, jääb kohtunik ametisse, niikaua kui tema ametijärglane asub oma kohustusi täitma.

Artikkel 6

Kohtuniku võib ametist tagandada või ilma jätta õigusest saada pensioni või muid seda asendavaid hüvesid üksnes juhul, kui ta Euroopa Kohtu kohtunike ja kohtujuristide üksmeelse arvamuse kohaselt ei vasta enam oma ametikoha nõuetele või ei täida sellest tulenevaid kohustusi. Asjaomane kohtunik ei osale sellisel nõupidamisel. Kui see isik on üldkohtu või erikohtu liige, otsustab Euroopa Kohus pärast asjaomase kohtuga konsulteerimist.

Kohtusekretär edastab Euroopa Kohtu otsuse Euroopa Parlamendi presidendile ja komisjoni presidendile ning teatab sellest nõukogu eesistujale.

Juhul kui kohtunik otsustatakse tema ametikohalt tagandada, vabaneb kohtunikukoht alates viimati nimetatud teatamisest.

Artikkel 7

Kohtunik, kes asendab Euroopa Kohtu liiget, kelle ametiaeg ei ole lõppenud, määratakse ametisse tema eelkäija ülejäänud ametiajaks.

Artikkel 8

Artiklite 2–7 sätteid kohaldatakse kohtujuristide suhtes.

II JAOTIS

EUROOPA KOHTU KORRALDUS

Artikkel 9

Kui kohtunikke iga kolme aasta järel osaliselt välja vahetatakse, asendatakse pooled kohtunikud. Kui kohtunikke on paaritu arv, vahetatakse vaheldumisi välja selline arv kohtunikke, mis on ühe võrra suurem poolte kohtunike arvust ning ühe võrra väiksem poolte kohtunike arvust.

Esimest löiku kohaldatakse ka kohtujuristide iga kolme aasta järel toimuva osalise väljavahetamise suhtes.

Artikkel 9a

Kohtunikud valivad endi seast kolmeks aastaks Euroopa Kohtu presidendi ja asepresidendi. Neid võib tagasi valida.

Asepresident abistab presidenti kodukorras ette nähtud tingimustel. Ta asendab presidenti, kui viimasel pole võimalik kohal viibida või kui presidendi ametikoht on täitmata.

Artikkel 10

Kohtusekretär annab Euroopa Kohtu ees vande täita oma kohustusi erapooletult ja kohusetundlikult ning hoida kohtu nõupidamiste saladust.

Artikkel 11

Euroopa Kohus korraldab kohtusekretäri asendamise juhtudel, mil tal pole võimalik kohtuistungil viibida.

Artikkel 12

Et Euroopa Kohus saaks toimida, määratakse selle juurde ametnikud ja muud teenistujad. Need alluvad kohtusekretärile presidendi järelevalve all.

Artikkel 13

Euroopa Kohtu taotlusel võivad Euroopa Parlament ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt sätestada kaasettekandjate nimetamise ja koostada nende ametijuhendi. Kaasettekandjatelt võidakse kodukorras sätestatud tingimustel nõuda osalemist ettevalmistavates uurimistoimingutes Euroopa Kohtu menetluses olevates asjades ja koostööd ettekandjaks oleva kohtunikuga.

Kaasettekandjad valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kellel on vajalik õiguslane kvalifikatsioon; ametisse nimetab nad nõukogu lihthäälteenamusega. Nad annavad Euroopa Kohtu ees vande täita oma kohustusi erapooletult ja kohusetundlikult ning hoida kohtu nõupidamiste saladust.

Artikkel 14

Kohtunikelt, kohtujuristidelt ja kohtusekretärit nõutakse elamist Euroopa Kohtu asukohas.

Artikkel 15

Euroopa Kohus täidab oma ülesandeid pidevalt. Euroopa Kohtu puhkuste kestuse otsustab Euroopa Kohus, võttes kohaselt arvesse tõiseid vajadusi.

Artikkel 16

Euroopa Kohus moodustab kodusid, mis koosnevad kolmest või viiest kohtunikust. Kohtunikud valivad endi hulgast koja esimehe. Viiest kohtunikust koosneva koja esimees valitakse kolmeks aastaks. Esimehe võib üheks ametiajaks tagasi valida.

Suurkoda koosneb viieteistkümnest kohtunikust. Selle eesistujaks on Euroopa Kohtu president. Suurkotta kuuluvad veel Euroopa Kohtu asepresident ja kodukorras ette nähtud tingimustel kolm viiest kohtunikust koosneva koja esimeest ning teised kohtunikud.

Euroopa Kohus tuleb kokku suurkojana, kui menetluse pooleks olev liikmesriik või liidu institutsioon seda taotleb.

Euroopa Kohus tuleb kokku täiskoguna, kui menetlus on algatatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 228 lõike 2, artikli 245 lõike 2, artikli 247 või artikli 286 lõike 6 alusel.

Kui Euroopa Kohus leiab, et menetluses olev kohtuasi on erakordselt tähtis, võib ta pärast kohtujuristi ärakuulamist suunata asja täiskogule.

Artikkel 17

Euroopa Kohtu otsused on kehtivad üksnes siis, kui kohtu nõupidamisel osaleb paaritu arv liikmeid.

Kolmest või viiest kohtunikust koosnevate kodade otsused on kehtivad üksnes siis, kui kohal on vähemalt kolm kohtunikku.

Suurkoja otsused on kehtivad üksnes siis, kui kohal on vähemalt üksteist kohtunikku.

Euroopa Kohtu täiskogu otsused on kehtivad üksnes siis, kui kohal on vähemalt seitseteist kohtunikku.

Kui ühel koja kohtunikest pole võimalik kohal viibida, võidakse kooskõlas kodukorras sätestatud tingimustega istungile kaasata teise koja kohtunik.

Artikkel 18

Ükski kohtunik ega kohtujurist ei tohi osaleda asja lahendamisel, milles ta on eelnevalt osalenud esindajana või nõustajana või tegutsenud ühe poole advokaadina või milles teda kohtu või uurimiskomisjoni liikmena või muudes ülesannetes on kutsutud arvamust esitama.

Kui kohtunik või kohtujurist mingil erilisel põhjusel leiab, et ta ei tohiks osaleda konkreetse kohtuasja otsustamisel või läbivaatamisel, teatab ta sellest presidendile. Kui president mingil erilisel põhjusel arvab, et mõni kohtunik või kohtujurist ei tohiks konkreetse kohtuasja arutamisel osaleda ega ettepanekuid teha, teatab ta sellest asjaomasele isikule.

Käesoleva artikli kohaldamisel ilmnevad raskused lahendatakse Euroopa Kohtu otsusega.

Kohtumenetluse pool ei või taotleda Euroopa Kohtu või selle koja koosseisu muutmist mõne kohtuniku kodakondsuse alusel või seetõttu, et Euroopa Kohtu või koja koosseisus ei ole kõnealuse poole kodakondsusest kohtunikku.

III JAOTIS

MENETLUS EUROOPA KOHTUS*Artikkel 19*

Liidu liikmesriike ja institutsioone esindab Euroopa Kohtus igaks üksikuks kohtuasjaks määratud esindaja; esindajat võib abistada nõustaja või advokaat.

Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriike, kes pole liikmesriigid, samuti nimetatud lepingus osutatud EFTA järelevalveasutust esindatakse samal viisil.

Teisi pooli peab esindama advokaat.

Menetluse poolt võib kohtus esindada või abistada üksnes advokaat, kellel on õigus esineda liikmesriigi või muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kohtus.

Sellistel esindajatel, nõustajatel ja advokaatidel on kodukorras sätestatud tingimuste kohaselt Euroopa Kohtusse ilmumisel õigused ja puutumatus, mis on neile vajalikud, et sõltumatult oma ülesandeid täita.

Euroopa Kohtusse ilmuvate nõustajate ja advokaatide suhtes on Euroopa Kohtul kodukorras sätestatud tingimustel volitused, mis tavaliselt antakse kohtutele.

Ülikoolide õppejõududel, kes on sellise liikmesriigi kodanikud, mille seadused lubavad neil olla kohtus esindajaks, on Euroopa Kohtus samad õigused, mis on käesoleva artikliga antud advokaatidele.

Artikkel 20

Euroopa Kohtu menetlus koosneb kahest osast: kirjalikust ja suulisest.

Kirjalik menetlus koosneb avalduste, arvamuste, vastuväidete ning märkuste ja neile antud vastuste, aga ka kõigi kirjalike tõendite ja muude dokumentide või nende tõestatud koopiate edastamisest kohtumenetluse pooltele ja liidu institutsioonidele, kelle otsused on vaidlustatud.

Kohtusekretär edastab need kodukorras sätestatud korras ja ajavahemikus.

Suuline menetlus hõlmab Euroopa Kohtu poolt esindajate, nõustajate ja advokaatide ning kohtujuristi ettepaneku ärakuulamist ning vajaduse korral tunnistajate ja ekspertide ärakuulamist.

Kui kohus on seisukohal, et kohtuasi ei tõstata uut õigusküsimust, võib ta pärast kohtujuristi ärakuulamist otsustada, et otsus tehakse ilma kohtujuristi ettepanekuta.

Artikkel 21

Asi esitatakse Euroopa Kohtule kohtusekretärile adresseeritud kirjaliku avaldusega. Avalduses sisalduvad avalduse esitaja nimi ja alalise elu- või asukoha aadress ning allakirjutanu amet, poole või poolte nimed, kelle vastu avaldus esitatakse, vaidluse sisu, nõuded ja lühike ülevaade avalduse aluseks olevatest asjaoludest.

Avaldusele lisatakse vajaduse korral meede, mille tühistamist taotletakse, või Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 265 osutatud asjaoludel dokumentaalselt tõestatud kuupäev, mil institutsioonilt nõuti toimingute tegemist kooskõlas nimetatud artikliga. Kui dokumente ei esitata koos avaldusega, palub kohtusekretär asjaomasel poolel esitada need mõistliku tähtaja jooksul, kuid sel puhul ei aegu poole õigused isegi juhul, kui sellised dokumendid esitatakse pärast menetluse algatamise tähtaja möödumist.

Artikkel 22

EURATOMi asutamislepingu artikliga 18 reguleeritud kohtuasjad esitatakse Euroopa Kohtule kohtusekretärile adresseeritud kaebusega. Kaebuses sisalduvad selle esitaja nimi ja alalise elu- või asukoha aadress ning allakirjutanu amet, viide otsusele, mille vastu kaebus esitatakse, kostjate nimed, vaidluse sisu, ettepanekud ja lühike ülevaade kaebuse aluseks olevatest asjaoludest.

Kaebusele lisatakse vahekohtukomitee vaidlustatava otsuse tõestatud ärakiri.

Kui Euroopa Kohus apellatsioonkaebuse tagasi lükkab, jääb vahekohtukomitee otsus lõplikuks.

Kui Euroopa Kohus vahekohtukomitee otsuse tühistab, võib asja vajaduse korral ühe poole algatusel vahekohtukomiteele uueks läbivaatamiseks esitada. Vahekohtukomitee juhindub õigusküsimustes Euroopa Kohtu tehtud otsustest.

Artikkel 23

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 267 reguleeritud kohtuasjade puhul teatab liikmesriigi kohus, kes peatab menetluse ja saadab asja Euroopa Kohtusse, oma otsusest Euroopa Kohtule. Seejärel teatab kohtusekretär otsusest pooltele, liikmesriikidele ja komisjonile, samuti liidu institutsioonile, organitele või asutusele, kes on vastu võtnud õigusakti, mille kehtivus või tõlgendamine on vaidlustatud.

Kahe kuu jooksul alates sellest teatamisest on pooltel, liikmesriikidel, komisjonil ja vajaduse korral ka liidu institutsioonil, organil või asutusel, mis on vastu võtnud õigusakti, mille kehtivus või tõlgendamine on vaidlustatud, õigus esitada Euroopa Kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi.

Lisaks sellele peab kohtusekretär Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 267 reguleeritud kohtuasjade puhul teatama siseriikliku kohtu otsusest teistele Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriikidele, kes ei ole liikmesriigid, samuti nimetatud lepingus osutatud EFTA järelevalveasutusele, kes võivad juhul, kui küsimuse all on mõni kõnealuse lepingu reguleerimisaladest, kahe kuu jooksul sellisest teatamisest arvates esitada Euroopa Kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi.

Kui nõukogu ning ühe või mitme kolmanda riigi vahelises teatavat küsimust käsitlevas kokkuleppes on sätestatud, et need riigid võivad esitada seisukohti või kirjalikke tähelepanekuid juhul, kui mõne liikmesriigi kohus taotleb Euroopa Kohtu eelotsust kõnealuse kokkuleppe reguleerimisalasse kuulvas küsimuses, teatatakse seda küsimust käsitlevast liikmesriigi kohtu otsusest ka asjaomastele kolmandatele riikidele. Need riigid võivad kahe kuu jooksul pärast teate saamist esitada kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi.

Artikkel 23a (*)

Kodukorras võib ette näha kiirendatud menetluse ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala puudutavate eelotsusetaotluste menetlemiseks võib ette näha kiirmenetluse.

Need menetlused võivad ette näha, et kirjalikke seisukohti või märkusi esitataks artiklis 23 sätestatust lühema tähtaja jooksul ning et erandina artikli 20 neljandast lõigust ei koostata kohtujuristi ettepanekut.

(*) Artikkel on lisatud otsusega 2008/79/EÜ, Euratom (ELT L 24, 29.1.2008, lk 42).

Kiirmenetlus võib ette näha, et poolte ja teiste artiklis 23 märgitud isikute ring, kellel on õigus kirjalikke seisukohti või märkusi esitada, on piiratud, ning et eriti kiireloomulistel juhtudel võidakse kirjalik menetlus ära jätta.

Artikkel 24

Euroopa Kohus võib pooltelt nõuda kõikide dokumentide esitamist ja kogu teabe andmist, mida ta peab soovitavaks. Mis tahes keeldumine võetakse ametlikult teatavaks.

Euroopa Kohus võib nõuda ka liikmesriikidelt ja institutsioonidelt, organitelt või asutustelt, mis ei ole kohtumenetluse pooled, kogu teavet, mida kohus peab menetluses vajalikuks.

Artikkel 25

Euroopa Kohus võib omal valikul igale üksikisikule, organile, ametiasutusele, komiteele või organisatsioonile igal ajal usaldada ülesande anda eksperdiarvamus.

Artikkel 26

Tunnistajaid võib ära kuulata kodukorras sätestatud tingimustel.

Artikkel 27

Euroopa Kohtusse ilmumata jäänud tunnistajate suhtes on Euroopa Kohtul volitused, mis tavaliselt antakse kohtutele, ning ta võib määrata rahatrahve kodukorras sätestatud tingimustel.

Artikkel 28

Tunnistajaid ja eksperte võib ära kuulata vande all, mis antakse kodukorras sätestatud viisil või tunnistaja või eksperdi elukohariigi õigusaktides sätestatud viisil.

Artikkel 29

Euroopa Kohus võib anda korralduse, et tunnistaja või eksperdi kuulaks ära tema alalise elukoha järgne kohus.

Korraldus saadetakse täitmiseks pädevale kohtule kodukorras sätestatud tingimustel. Vastavalt õigusabitaotlusele koostatud dokumendid tagastatakse Euroopa Kohtule samadel tingimustel.

Kulud katab Euroopa Kohus, ilma et see piiraks õigust kulusid välja nõuda pooltelt, kui see on asjakohane.

Artikkel 30

Liikmesriik käsitleb tunnistaja või eksperdi vande murdmist samal viisil nagu siis, kui rikkumine oleks toime pandud liikmesriigi tsiviilasju lahendavas kohtus. Euroopa Kohtu nõudmisel esitab asjaomane liikmesriik õiguserikkuja vastu oma pädevas kohtus süüdistuse.

Artikkel 31

Kohtuistung on avalik, kui Euroopa Kohus omal algatusel või poolte avalduse alusel tõsistel põhjustel ei otsusta teisiti.

Artikkel 32

Istungi jooksul võib Euroopa Kohus küsitleda eksperte, tunnistajaid ja pooli endid. Viimased võivad Euroopa Kohtu poole pöörduda üksnes oma esindajate vahendusel.

Artikkel 33

Iga kohtuistung protokollitakse ning protokollile kirjutavad alla president ja kohtusekretär.

Artikkel 34

Läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja kinnitab president.

Artikkel 35

Euroopa Kohtu nõupidamised on salajased ja jäävad salajaseks.

Artikkel 36

Kohtuotsustes sedastatakse põhjused, millel need rajanevad. Neis näidatakse nõupidamisest osa võtnud kohtunike nimed.

Artikkel 37

Kohtuotsustele kirjutavad alla president ja kohtusekretär. Need loetakse ette avalikul kohtuistungil.

Artikkel 38

Euroopa Kohus langetab otsuse kohtukulude asjus.

Artikkel 39

Euroopa Kohtu president võib lihtmenetluse korras, mis vajaduse korral võib erineda mõnest käesolevas põhikirjas sisalduvast eeskirjast ja mis sätestatakse kodukorras, langetada otsuse kohaldamise peatamise avalduste kohta, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 278 ja EURATOMi asutamislepingu artiklis 157, ette kirjutada ajutisi meetmeid vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 279, või peatada täitmise kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 299 neljanda lõigu või EURATOMi asutamislepingu artikli 164 kolmanda lõiguga.

Esimeses lõigus osutatud pädevust võib kodukorras sätestatud tingimusel teostada Euroopa Kohtu asepresident.

Kui presidendil ja asepresidendil pole võimalik kohal viibida, asendab neid teine kohtunik kodukorras sätestatud tingimustel.

Presidendi või teda asendava kohtuniku otsus on ajutine ega mõjuta mingil viisil Euroopa Kohtu sisulist otsust.

Artikkel 40

Liidu liikmesriigid ja institutsioonid võivad Euroopa Kohtus läbivaatamisel olevates kohtuasjades menetlusse astuda.

Sama õigus on liidu organitel ja asutustel ja igal isikul, kes tõendab oma põhjendatud huvi Euroopa Kohtusse esitatud kohtuvaidluse lahenduse vastu. Füüsilised või juriidilised isikud ei või liikmesriikidevahelistes, liidu institutsioonide vahelistes või liikmesriikide ja liidu institutsioonide vahelistes kohtuvaidlustes menetlusse astuda.

Ilma et see piiraks teise lõigu kohaldamist, võivad Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigid, kes ei ole liikmesriigid, samuti nimetatud lepingus osutatud EFTA järelvalveasutus Euroopa Kohtus läbivaatamisel olevates kohtuasjades menetlusse astuda, kui küsimuse all on mõni kõnealuse lepingu reguleerimisaladest.

Menetlusse astumise avaldus piirdub ühe poole nõuete toetamisega.

Artikkel 41

Kui nõuetekohaselt kohtukutse saanud kostja ei esita kirjalikku vastust enda kaitseks, tehakse tagaseljaotsus tema kahjuks. Otsuse vastu võib esitada vastuväite ühe kuu jooksul selle teatavaks tegemisest. Vastuväitel ei ole tagaseljaotsuse täitmist peatavat toimet.

Artikkel 42

Liikmesriigid, liidu institutsioonid, asutused ja organid ning teised füüsilised ja juriidilised isikud võivad kodukorras sätestatavatel juhtudel ja tingimustel kolmandate isikutena menetlusse astuda, et vaidlustada ilma neid ära kuulamata tehtud kohtuotsust, kui otsus piirab nende õigusi.

Artikkel 43

Kui kohtuotsuse mõte või ulatus on kahtluse all, annab Euroopa Kohus mis tahes huvitatud menetlusosalise või liidu institutsiooni avalduse alusel selle tõlgenduse.

Artikkel 44

Avalduse kohtuotsuse teistmiseks võib Euroopa Kohtule esitada üksnes sellise seiga teadasaamisel, mis oma olemuselt on otsustav ja mis otsuse langetamise ajal ei olnud Euroopa Kohtule ega teistmist taotlevale poolele teada.

Teistmist alustatakse Euroopa Kohtu otsusega, milles selgesõnaliselt sedastatakse uue seiga olemasolu, tunnistatakse, et selle olemus lubab võtta asja teistmisele, ja kuulutatakse avaldus selle alusel vastuvõetavaks.

Avaldust kohtuotsuse teistmiseks ei saa esitada pärast kümne aasta möödumist kohtuotsuse tegemise kuupäevast.

Artikkel 45

Ajapikenduse andmine seoses suurte vahemaadega määratakse kodukorras.

Tähtaja möödumise tagajärjel ei piirata kellegi õigusi, kui asjaomane pool tõestab ettenägematute asjaolude või vääramatu jõu olemasolu.

Artikkel 46

Liidu lepinguvälise vastutusega seotud asjade aegumistähtaeg on viis aastat vastutuse aluseks olevast sündmusest. Aegumistähtaeg katkeb, kui Euroopa Kohtus algatatakse menetlus või kui enne sellist menetlust esitab kannatanud pool avalduse asjakohasele liidu institutsioonile. Viimasel juhul tuleb menetlus algatada kahe kuu jooksul, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 263; vajaduse korral kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 265 teise lõigu sätteid.

Käesolevat artiklit kohaldatakse ka Euroopa Keskpanga vastu algatatud lepinguvälise vastutusega seotud menetluste suhtes.

IV JAOTIS

ÜLDKOHUS

Artikkel 47

Artikli 9 esimest lõiku, artikleid 9a, 14 ja 15, artikli 17 esimest, teist, neljandat ja viiendat lõiku ning artiklit 18 kohaldatakse üldkohtu ja selle liikmete suhtes.

Artikli 3 neljandat lõiku ning artikleid 10, 11 ja 14 kohaldatakse üldkohtu kohtusekretäri suhtes *mutatis mutandis*.

Artikkel 48

Üldkohus koosneb

- a) alates 25. detsembrist 2015.aastal 40 kohtunikust,
- b) alates 1. septembrist 2016. aastal 47 kohtunikust,
- c) alates 1. septembrist 2019. aastal kahest kohtunikust igast liikmesriigist.

Artikkel 49

Üldkohtu liikmeid võidakse kutsuda täitma kohtujuristi ülesandeid.

Kohtujuristi ülesanne on avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid teatavate üldkohtusse antud asjade lahendamiseks, selleks et abistada kohut temale määratud ülesannete täitmisel.

Selliste kohtuasjade valiku kriteeriumid ning kohtujuristide määramise kord sätestatakse üldkohtu kodukorras.

Kohtuasjas kohtujuristi ülesandeid täitma kutsutud liige ei tohi osaleda kohtuotsuse tegemisel.

Artikkel 50

Üldkohus tuleb kokku kolmest või viiest kohtunikust koosnevate kodadena. Kohtunikud valivad enda hulgast koja esimehe. Viiest kohtunikust koosneva koja esimees valitakse kolmeks aastaks. Esimehe võib üheks ametiajaks tagasi valida.

Kodade koosseisu ja kohtuasjade määramist kodadele reguleerib kodukord. Teatavatel kodukorraga kindlaks määratud juhtudel võib üldkohus kokku tulla täiskoguna või koosneda ühestainsast kohtunikust.

Samuti võib kodukord ette näha, et selles kindlaks määratud juhtudel ja tingimustel tuleb üldkohus kokku suurkojana.

Artikkel 51

Erandina Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 256 lõikest 1 jääb pädevus Euroopa Kohtule Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 263 ja 265 osutatud hagide puhul, kui hagi esitajaks on liikmesriik ja hagi esitatakse:

- a) Euroopa Parlamendi või nõukogu tegevuse või tegevusetuse suhtes või nende mõlema ühistegevuse suhtes, välja arvatud:
 - nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kolmanda lõigu alusel tehtud otsuste suhtes,
 - nõukogu poolt vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 207 nimetatud kaubanduse kaitsemeetmeid käsitlevale nõukogu määrusele rakendatud tegevuse suhtes,
 - nõukogu tegevuse suhtes, millega nõukogu rakendab kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 291 lõikega 2 rakendamisevolitusi;

b) komisjoni tegevuse või tegevusetuse suhtes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 331 lõike 1 alusel.

Pädevus jääb Euroopa Kohtule eespool nimetatud artiklites osutatud hagide puhul, mille liidu institutsioon on esitanud Euroopa Parlamendi, nõukogu, nende mõlema ühise või komisjoni tegevuse või tegevusetuse suhtes või mille liidu institutsioon on esitanud Euroopa Keskpanga tegevuse või tegevusetuse suhtes.

Artikkel 52

Et üldkohus saaks toimida, määravad Euroopa Kohtu president ja üldkohtu president ühisel kokkuleppel tingimused, mille alusel Euroopa Kohtu juurde määratud ametnikud ja muud teenistujad osutavad teenuseid üldkohtule. Teatavad ametnikud ja muud teenistujad alluvad üldkohtu kohtusekretärile üldkohtu presidendi järelevalve all.

Artikkel 53

Üldkohtu menetlust reguleerib III jaotis.

Täiendavad ja üksikasjalikumad sätted, mis võivad osutada vajalikuks, nähakse ette kohtu kodukorraga. Kodukord võib teha erandi artikli 40 neljandast lõigust ja artiklist 41, võtmaks arvesse intellektuaalomandi vaidluste eripära.

Olenemata artikli 20 neljandast lõigust, võib kohtujurist esitada oma põhjendatud ettepanekud kirjalikult.

Artikkel 54

Kui üldkohtule adresseeritud avaldus või muu menetlusedokument esitatakse ekslikult Euroopa Kohtu kohtusekretärile, annab nimetatud kohtusekretär selle viivitamata edasi üldkohtu kohtusekretärile; samuti kui Euroopa Kohtule adresseeritud avaldus või muu menetlusedokument esitatakse ekslikult üldkohtu kohtusekretärile, annab nimetatud kohtusekretär selle viivitamata edasi Euroopa Kohtu kohtusekretärile.

Kui üldkohus leiab, et ta pole pädev arutama ja lahendama hagi, mille suhtes Euroopa Kohus on pädev, suunab ta selle hagi Euroopa Kohtusse; samuti kui Euroopa Kohus leiab, et hagi kuulub üldkohtu pädevusse, suunab ta selle hagi üldkohtusse, mille peale nimetatud kohus ei saa oma pädevust eitada.

Kui Euroopa Kohtus ja üldkohtus on läbivaatamisel kohtuasjad, milles taotletakse üht ja sedasama hüvitust, tõstatatakse üks ja seesama tõlgendamisküsimus või vaidlustatakse ühe ja sellesama akti kehtivus, võib üldkohus pärast poolte ärakuulamist menetluse peatada, kuni Euroopa Kohus oma otsuse teatavaks teeb, või kui hagi esitatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 263 alusel, võib üldkohus oma pädevusest loobuda, et selliste hagide suhtes saaks otsuse teha Euroopa Kohus. Samas olukorras võib Euroopa Kohus otsustada oma menetluse peatada; sellisel juhul jätkub üldkohtu menetlus.

Kui liikmesriik ja liidu institutsioon esitavad hagi sama tegevuse suhtes, loobub üldkohus oma pädevusest nii, et Euroopa Kohus saaks nende hagide osas otsuse teha.

Artikkel 55

Üldkohtu lõplikust otsustest, otsustest, millega sisulised küsimused lahendatakse ainult osaliselt või millega lahendatakse pädevuse puudumist või avalduse vastuvõetamatust käsitlevaid menetlusküsimusi, teatab üldkohtu kohtusekretär kõigile pooltele ning ka liikmesriikidele ja liidu institutsioonidele, isegi kui need ei astunud menetlusse üldkohtus läbivaatamisel olnud kohtuasjas.

Artikkel 56

Euroopa Kohtusse võib edasi kaevata üldkohtu lõplikud otsused ja nimetatud kohtu otsused, millega sisulised küsimused lahendatakse ainult osaliselt või millega lahendatakse pädevuse puudumist või avalduse vastuvõetamatust käsitlevaid menetlusküsimusi, kahe kuu jooksul alates edasi kaevatud otsuse kuulutamisest.

Otsuse võib edasi kaevata iga pool, kelle nõue on osaliselt või tervikuna rahuldamata jäetud. Menetlusse astujad, välja arvatud liikmesriigid ja liidu institutsioonid, võivad otsuse edasi kaevata üksnes juhul, kui üldkohtu otsus neid otseselt mõjutab.

Välja arvatud liidu ja nende teenistujate vaheliste vaidlustega seotud asjade puhul, võivad otsuse edasi kaevata ka liikmesriigid ja liidu institutsioonid, kes ei astunud menetlusse üldkohtus. Sellised liikmesriigid ja institutsioonid on samas seisundis kui liikmesriigid ja institutsioonid, kes astusid menetlusse esimeses astmes.

Artikkel 57

Iga isik, kelle menetlusse astumise avalduse üldkohus läbivaatamata jätab, võib edasi kaevata Euroopa Kohtusse kahe nädala jooksul alates avalduse läbivaatamata jätmise otsuse kuulutamisest.

Menetluse pooled võivad iga üldkohtu otsuse, mis on tehtud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 278, 279 või artikli 299 neljanda lõigu või EURATOMi asutamislepingu artikli 157 või artikli 164 kolmanda lõigu alusel, kahe kuu jooksul alates selle teatavaks tegemisest Euroopa Kohtusse edasi kaevata.

Käesoleva artikli esimeses kahes lõigus osutatud apellatsioonkaebust arutatakse ja selle kohta tehakse otsus artiklis 39 osutatud menetluse alusel.

Artikkel 58

Euroopa Kohtusse saab edasi kaevata ainult õigusküsimustes. Apellatsioonkaebuse aluseks võib olla üksnes üldkohtu pädevuse puudumine, menetlusnormide rikkumine, mis kahjustab kaebaja huve, või liidu õiguse rikkumine üldkohtu poolt.

Apellatsioonkaebuse aluseks ei saa olla üksnes kohtukulude summa või see, kumba poolt on kohustatud neid tasuma.

Artikkel 59

Kui üldkohtu otsus kaevatakse edasi, koosneb Euroopa Kohtu menetlus kirjalikust osast ja suulisest osast. Kooskõlas kodukorras sätestatud tingimustega võib Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ja poolte ärakuulamist suulise menetluse ära jätta.

Artikkel 60

Ilma et see piiraks Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 278 ja 279 või EURATOMi asutamislepingu artikli 157 kohaldamist, ei ole apellatsioonkaebusel peatavat toimet.

Erandina Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklist 280 jõustuvad üldkohtu otsused, mis kuulutavad määruse õigustühiseks, alles käesoleva põhikirja artikli 56 esimeses lõigus osutatud tähtaja möödumisel või kui selle tähtaja jooksul on otsus edasi kaevatud, siis selle kaebuse läbivaatamata jätmise kuupäevast, ilma et see siiski piiraks poole õigust pöörduda Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 278 ja 279 või EURATOMi asutamislepingu artikli 157 alusel Euroopa Kohtusse tühiseks kuulutatud määruse toime peatamiseks või muu ajutise meetme ettekirjutamiseks.

Artikkel 61

Kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab Euroopa Kohus üldkohtu otsuse. Ta võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab, või suunata asja tagasi üldkohtusse otsustamiseks.

Kui asi suunatakse tagasi üldkohtusse, on Euroopa Kohtu otsused õigusküsimustes selle kohtu jaoks siduvad.

Kui üldkohtu menetluse mitteastunud liikmesriigi või liidu institutsiooni esitatud apellatsioonkaebus on põhjendatud, võib Euroopa Kohus, kui ta seda vajalikuks peab, teatada, millised üldkohtu tühistatud otsuse tagajärjed loetakse vaidluse poolte suhtes lõplikuks.

Artikkel 62

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 256 lõigetes 2 ja 3 sätestatud juhtudel võib peakohtujurist teha ettepaneku üldkohtu otsuse teistmiseks Euroopa Kohtus, kui ta leiab, et valitseb tõsine oht, et see otsus mõjutab liidu õiguse ühtsust või järjepidevust.

Ettepanek tuleb teha ühe kuu jooksul alates üldkohtu otsuse kuulutamisest. Ühe kuu jooksul alates peakohtujuristi ettepaneku kättesaamisest otsustab Euroopa Kohus, kas otsus tuleks teista või mitte.

Artikkel 62a

Euroopa Kohus teeb teistmise esemeks olevate küsimuste kohta otsuseid kiirmenetluse korras talle üldkohtu poolt edastatud toimiku alusel.

Käesoleva põhikirja artiklis 23 nimetatud isikutel ning, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 256 lõikes 2 osutatud juhtudel, üldkohtu menetluse pooltel on õigus esitada Euroopa Kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi teistmise esemeks olevate küsimuste kohta selleks määratud tähtaja jooksul.

Euroopa Kohus võib enne otsuse tegemist otsustada avada suulise menetluse.

Artikkel 62b

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 256 lõikes 2 osutatud juhtudel, ilma et see piiraks Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 278 ja 279 kohaldamist, ei ole teistmisavaldusel ja teistmismenetluse algatamise otsusel peatavat toimet. Kui Euroopa Kohus leiab, et üldkohtu otsus mõjutab liidu õiguse ühtsust või järjepidevust, saadab ta kohtuasja tagasi üldkohtusse, kelle jaoks on Euroopa Kohtu otsused õigusküsimustes siduvad. Euroopa Kohus võib teatada, millised üldkohtu otsuse tagajärjed loetakse vaidluse poolte suhtes lõplikuks. Kui vaidluse lahendus tugineb teistmise tulemusi arvestades faktilistele asjaoludele, millel põhines üldkohtu otsus, teeb Euroopa Kohus asjas lõpliku otsuse.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 256 lõikes 3 ettenähtud juhtudel ning teistmisavalduse või teistmismenetluse algatamise otsuse puudumisel saavad üldkohtu poolt eelotsuse küsimustele antud vastused õigusjõu artikli 62 teises lõigus märgitud tähtaja möödumisel. Teistmismenetluse algatamise korral saavad teistmise esemeks olevatele küsimustele antud vastused õigusjõu selle menetluse lõppedes, kui Euroopa Kohus ei otsusta teisiti. Kui Euroopa Kohus leiab, et üldkohtu otsus mõjutab liidu õiguse ühtsust või järjepidevust, asendab vastus, mille Euroopa Kohus annab teistmise esemeks olevatele küsimustele, üldkohtu antud vastuse.

IVA JAOTIS

ERIKOHTUD*Artikkel 62c*

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 257 alusel moodustatud erikohtute pädevust, koosseisu, töökorraldust ja menetlust käsitlevad sätted sätestatakse käesoleva põhikirja lisas.

Euroopa Parlament ja nõukogu, toimides Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 257 kohaselt, võivad määrata erikohtutesse asenduskohtunikke, et täita puuduvate kohtunike kohti, kellel vaatamata sellele, et nad ei ole püsivalt töövõimetus, ei ole pika aja jooksul võimalik kohtuasjade lahendamisel osaleda. Sellisel juhul sätestavad Euroopa Parlament ja nõukogu asenduskohtunike ametisse nimetamise tingimused, nende õigused ja kohustused, nende ametikohustuste täitmist reguleerivad üksikasjalikud eeskirjad ja nende ametikohustuste täitmise lõpetamise aluseks olevad asjaolud.

V JAOTIS

LÖPPSÄTTED

Artikkel 63

Euroopa Kohtu ja üldkohtu kodukord sisaldab sätteid, mis on vajalikud käesoleva põhikirja kohaldamiseks ja vajaduse korral selle täiendamiseks.

Artikkel 64

Euroopa Liidu Kohtu keeltekorraldust käsitlev eeskiri määratakse kindlaks nõukogu ühehäälselt vastuvõetud määrusega. See määrus võetakse vastu kas Euroopa Kohtu taotlusel ja pärast komisjoni ja Euroopa Parlamendiga konsulteerimist või komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Kohtu ja Euroopa Parlamendiga konsulteerimist.

Kuni asjaomase eeskirja vastuvõtmiseni kohaldatakse jätkuvalt Euroopa Kohtu kodukorra ja üldkohtu kodukorra keeltekasutuse korda reguleerivaid sätteid. Erandina Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitest 253 ja 254 võib nimetatud sätteid muuta või kehtetuks tunnistada üksnes nõukogu ühehäälsel heakskiidul.

—

*I LISA***EUROOPA LIIDU AVALIKU TEENISTUSE KOHUS***Artikkel 1*

Euroopa Liidu avaliku teenistuse kohus (edaspidi avaliku teenistuse kohus) lahendab esimese astmena Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 270 osutatud vaidlusi liidu ja nende teenistujate vahel, kaasa arvatud kõikide organite või asutuste ning nende teenistujate vahelisi vaidlusi, mis on antud Euroopa Liidu Kohtu pädevusse.

Artikkel 2

1. Avaliku teenistuse kohus koosneb seitsmest kohtunikust. Kui Euroopa Kohus seda taotleb, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kohtunike arvu suurendada.

Kohtunikud nimetatakse ametisse kuueks aastaks. Ametiaja lõppemisel võib kohtuniku tagasi nimetada.

Vabanenud ametikohale nimetatakse uus kohtunik kuueks aastaks.

2. Lisaks lõike 1 esimeses lõigus osutatud kohtunikele nimetatakse ametisse asenduskohtunikud, et asendada puuduvaid kohtunikke, kellel vaatamata sellele, et nad ei ole püsivalt töövõimetus, ei ole pika aja jooksul võimalik kohtuasjade lahendamisel osaleda.

Artikkel 3

1. Kohtunikud nimetab kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 257 neljanda lõiguga ametisse nõukogu, olles konsulteerinud käesolevas artiklis ettenähtud komiteega. Kohtunikke ametisse nimetades tagab nõukogu, et avaliku teenistuse kohtu koosseisus oleksid tasakaalustatult esindatud liikmesriikide kodanikud geograafiliselt võimalikult laialt esindades eri riikide õigussüsteeme.

2. Liidu iga kodanik, kes vastab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 257 neljanda lõigu tingimustele, võib avaldada soovi kandideerimiseks. Nõukogu määrab kohtu soovitusel kindlaks selliste sooviavalduste esitamise ja läbivaatamise tingimused ja korra.

3. Moodustatakse komitee, mis koosneb seitsmest liikmest, kes valitakse Euroopa Kohtu ja üldkohtu endiste liikmete ning tunnustatud ja pädevate juristide hulgast. Nõukogu määrab Euroopa Kohtu presidendi soovitusel kindlaks komitee liikmed ja kodukorra.

4. Komitee esitab oma arvamuse kandidaatide sobivuse kohta avaliku teenistuse kohtu kohtuniku ametikohale. Komitee lisab oma arvamusele loetelu kandidaatidest, kellel on kõige sobivam kõrgetasemeline kogemus. Sellises loetelus on vähemalt kaks korda nii palju kandidaate kui nõukogu peab nimetama kohtunikke.

Artikkel 4

1. Kohtunikud valivad endi hulgast kolmeks aastaks avaliku teenistuse kohtu esimehe. Esimehe võib tagasi valida.

2. Avaliku teenistuse kohus tuleb kokku kolmest kohtunikust koosnevate kodadena. Teatavatel kodukorras kindlaksmääratud juhtudel võib kohus kokku tulla täiskoguna või viiest kohtunikust koosneva kojana või koosneda ühestainsast kohtunikust.

3. Avaliku teenistuse kohtu esimees on täiskogu ning viiest kohtunikust koosneva koja eesistujaks. Kolmest kohtunikust koosnevate kodade eesistujad määratakse vastavalt lõikes 1 sätestatud korrale. Kui avaliku teenistuse kohtu esimees on määratud kolmest kohtunikust koosneva koja liikmeks, siis on ta ka selle koja eesistujaks.
4. Täiskogu pädevust ja kvoorumit ning kodade koosseisu ja kohtuasjade määramist kodadele reguleerib kodukord.

Artikkel 5

Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikleid 2 kuni 6, 14, 15, artikli 17 esimest, teist ja viendat lõiku ning artiklit 18 kohaldatakse avaliku teenistuse kohtule ja selle liikmetele.

Põhikirja artiklis 2 osutatud vanne antakse Euroopa Kohtu ees ning artiklites 3, 4 ja 6 osutatud otsused võtab vastu Euroopa Kohus, olles konsulteerinud avaliku teenistuse kohtuga.

Artikkel 6

1. Avaliku teenistuse kohut teenindavad Euroopa Kohtu ja üldkohtu haldustalitused. Et avaliku teenistuse kohus saaks toimida, määravad Euroopa Kohtu president või asjakohastel juhtudel üldkohtu president ühisel kokkuleppel avaliku teenistuse kohtu esimehega tingimused, mille alusel Euroopa Kohtu või üldkohtu juurde määratud ametnikud ja muud teenistujad osutavad teenuseid avaliku teenistuse kohtule. Teatavad ametnikud või muud teenistujad alluvad avaliku teenistuse kohtu kohtusekretärile nimetatud kohtu esimehe järelevalve all.
2. Avaliku teenistuse kohus nimetab oma kohtusekretäri ja koostab tema ametijuhendi. Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 3 neljandat lõiku ning artikleid 10, 11 ja 14 kohaldatakse avaliku teenistuse kohtu kohtusekretäri suhtes.

Artikkel 7

1. Avaliku teenistuse kohtu menetlust reguleerib Euroopa Liidu Kohtu põhikirja III jaotis, välja arvatud artiklid 22 ja 23. Täiendavad ja üksikasjalikumad sätted, mis võivad osutada vajalikuks, nähakse ette kodukorraga.
2. Üldkohtu keeltekasutuse korda reguleerivad sätteid kohaldatakse avaliku teenistuse kohtule.
3. Menetluse kirjalik osa koosneb hagiavalduse ja kostja vastuse esitamisest, kui avaliku teenistuse kohus ei otsusta, et teine kirjalik seisukohtade esitamine on vajalik. Sellise teise seisukohtade esitamise korral võib avaliku teenistuse kohus poolte kokkuleppel otsustada teha otsuse ilma suulise menetluseta.
4. Avaliku teenistuse kohus püüab kõigil menetluse etappidel, kaasa arvatud hagi esitamise ajal, leida võimalusi vaidluse rahumeelseks lahendamiseks ning üritab lihtsustada sellist vaidluste lahendamist.
5. Avaliku teenistuse kohus teeb otsuse kohtukulude osas. Kui kodukorra vastavatest sätetest ei tulene teisiti, siis kaotaja pool on kohustatud katma kohtukulud, kui kohus nii otsustab.

Artikkel 8

1. Kui avaliku teenistuse kohtule adresseeritud hagiavaldus või muu menetlusedokument esitatakse ekslikult Euroopa Kohtu või üldkohtu kohtusekretärile, annab nimetatud kohtusekretär selle viivitamata edasi avaliku teenistuse kohtu kohtusekretärile. Samuti kui Euroopa Kohtule või üldkohtule adresseeritud hagiavaldus või muu menetlusedokument esitatakse ekslikult avaliku teenistuse kohtu kohtusekretärile, annab nimetatud kohtusekretär selle viivitamata edasi Euroopa Kohtu või üldkohtu kohtusekretärile.

2. Kui avaliku teenistuse kohus leiab, et ta pole pädev arutama ja lahendama hagi, mille suhtes Euroopa Kohus või üldkohus on pädev, suunab ta selle hagi Euroopa Kohtusse või üldkohtusse. Samuti kui Euroopa Kohus või üldkohus leiab, et hagi kuulub avaliku teenistuse kohtu pädevusse, suunab ta selle hagi avaliku teenistuse kohtule, mille peale nimetatud kohus ei saa oma pädevust eitada.

3. Kui avaliku teenistuse kohtus ja üldkohtus on läbivaatamisel kohtuasjad, milles tõstatatakse üks ja seesama tõlgendamisküsimus või vaidlustatakse ühe ja sellesama akti kehtivus, võib avaliku teenistuse kohus pärast poolte ärakuulamist menetluse peatada, kuni üldkohus oma otsuse kuulutab.

Kui avaliku teenistuse kohtus ja üldkohtus on läbivaatamisel kohtuasjad, millel on sama ese, loobub avaliku teenistuse kohus oma pädevusest, et selliste asjade suhtes saaks otsuse teha üldkohus.

Artikkel 9

Üldkohtusse võib edasi kaevata avaliku teenistuse kohtu lõplikud otsused ja nimetatud kohtu otsused, millega sisulised küsimused lahendatakse ainult osaliselt või millega lahendatakse pädevuse puudumist või hagiavalduse vastuvõetamatust käsitlevaid menetlusküsimusi, kahe kuu jooksul alates edasi kaevatud otsuse kuulutamisest.

Otsuse võib edasi kaevata iga pool, kelle nõue on osaliselt või tervikuna rahuldamata jäetud. Menetlusse astujad, välja arvatud liikmesriigid ja liidu institutsioonid, võivad otsuse edasi kaevata siiski üksnes juhul, kui avaliku teenistuse kohtu otsus neid otseselt mõjutab.

Artikkel 10

1. Iga isik, kelle menetlusse astumise avalduse avaliku teenistuse kohus läbi vaatamata jätab, võib edasi kaevata üldkohtusse kahe nädala jooksul alates avalduse läbivaatamata jätmise otsuse kuulutamisest.

2. Menetluse pooled võivad iga avaliku teenistuse kohtu otsuse, mis on tehtud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 278, 279 või artikli 299 neljanda lõigu või Euratomi asutamislepingu artikli 157 või artikli 164 kolmanda lõigu alusel, kahe kuu jooksul alates selle teatavaks tegemisest üldkohtusse edasi kaevata.

3. Üldkohtu president võib lihtmenetluse korras, mis vajaduse korral võib erineda mõnest käesolevas lisas sisalduvast eeskirjast ja mis sätestatakse üldkohtu kodukorras, langetada otsuse käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 alusel esitatud apellatsioonkaebuste kohta.

Artikkel 11

1. Üldkohtusse saab edasi kaevata ainult õigusküsimustes. Apellatsioonkaebuse aluseks võib olla üksnes avaliku teenistuse kohtu pädevuse puudumine, menetlusnormide rikkumine, mis kahjustab kaebaja huve, või liidu õiguse rikkumine avaliku teenistuse kohtu poolt.
2. Apellatsioonkaebuse aluseks ei saa olla üksnes kohtukulude summa või see, kumb pool on kohustatud neid tasuma.

Artikkel 12

1. Ilma, et see piiraks Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 278 ja 279 või Euratomi asutamislepingu artikli 157 kohaldamist, ei ole apellatsioonkaebusel peatavat toimet.
2. Kui avaliku teenistuse kohtu otsus kaevatakse edasi, koosneb üldkohtu menetlus kirjalikust osast ja suulisest osast. Kooskõlas kodukorras sätestatud tingimustega võib üldkohus pärast poolte ärakuulamist suulise menetluse ära jätta.

Artikkel 13

1. Kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab üldkohus avaliku teenistuse kohtu otsuse ning teeb ise antud küsimuses otsuse. Üldkohus suunab asja kohtuotsuse tegemiseks tagasi avaliku teenistuse kohtusse, kui üldkohtul ei ole võimalik otsust teha.
 2. Kui asi suunatakse tagasi avaliku teenistuse kohtusse, on üldkohtu otsused õigusküsimustes selle kohtu jaoks siduvad.
-

PROTOKOLL EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE NING TEATUD ORGANITE, ASUTUSTE JA TALITUSTE ASUKOHA KOHTA

LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

VÖTTES ARVESSE Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 341 ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artiklit 189,

MEELDE TULETADES JA KINNITADES 8. aprilli 1965. aasta otsust ja ilma et see piiraks otsuseid tulevaste institutsioonide ja talituste asukoha kohta,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule.

Ainus artikkel

- a) Euroopa Parlamendi asukoht on Strasbourgis, kus peetakse 12 igakuist täisistungjärku, sealhulgas eelarveistungjark. Lisatäisistungjärgud peetakse Brüsselis. Euroopa Parlamendi komiteed käivad koos Brüsselis. Euroopa Parlamendi peasekretariaat ja selle talitused jäävad Luxembourgis.
 - b) Nõukogu asukoht on Brüsselis. Aprillis, juunis ja oktoobris peab nõukogu oma istungeid Luxembourgis.
 - c) Komisjoni asukoht on Brüsselis. 8. aprilli 1965. aasta otsuse artiklites 7, 8 ja 9 loetletud talitused seatakse sisse Luxembourgis.
 - d) Euroopa Liidu Kohtu asukoht on Luxembourgis.
 - e) Kontrollikoja asukoht on Luxembourgis.
 - f) Majandus- ja sotsiaalkomitee asukoht on Brüsselis.
 - g) Regioonide komitee asukoht on Brüsselis.
 - h) Euroopa Investeerimispanka asukoht on Luxembourgis.
 - i) Euroopa Keskpanga asukoht on Frankfurdis.
 - j) Euroopa Politseiamet (Europoli) asukoht on Haagis.
-

PROTOKOLL EUROOPA LIIDU PRIVILEEGIDE JA IMMUNITEETIDE KOHTA

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

VÕTTES ARVESSE, et kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 343 ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikliga 191 on Euroopa Liidul ja Euroopa Aatomienergiaühendusel liikmesriikide territooriumil oma ülesannete täitmiseks vajalikud privileegid ja immunitetid,

ON LEPPINUD KOKKU järgmiste sätete suhtes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule.

I PEATÜKK

Euroopa Liidu omand, vara ja tegevus

Artikkel 1

Liidu ruumid ja ehitised on puutumatud. Neid ei või läbi otsida, arestida, konfiskeerida ega sundvõõrandada. Liidu omandi ja vara suhtes ei kehti Euroopa Kohtu loata ükski haldus- ega õiguslik piirang.

Artikkel 2

Liidu arhiivid on puutumatud.

Artikkel 3

Liit, selle vara, tulud ja muu omand on vabastatud kõigist otsestest maksudest.

Alati kui võimalik, võtavad liikmesriikide valitsused asjakohased meetmed, et hüvitada või tagastada vallas- ja kinnisvara hinnas sisalduvad kaudsed maksud ja müügitmaksud, kui liit teeb ametlikuks kasutuseks ulatuslikke oste, mille hind sisaldab selliseid makse. Neid sätteid ei kohaldata, kui nende mõjul liidu piires kahjustataks konkurentsi.

Vabastus ei kehti maksude ja tasude suhtes, mis katavad üksnes kommunaalteenuste kulud.

Artikkel 4

Liit on vabastatud kõikidest tollimaksudest, impordi- ja ekspordikeeldudest ning impordi- ja ekspordipiirangutest ametlikuks kasutuseks mõeldud kaupade puhul; riigi territooriumil, kuhu need kaubad on selliselt imporditud, ei võõrandata neid tasu eest ega tasuta, välja arvatud tingimustel, mille on heaks kiitnud selle riigi valitsus.

Samuti on liidu väljaanded vabastatud tollimaksudest, impordi- ja ekspordikeeldudest ning impordi- ja ekspordipiirangutest.

II PEATÜKK

Side ja reisiluba (*laissez-passer*)

Artikkel 5

(endine artikkel 6)

Liidu institutsioonidele võimaldatakse ametlikuks sidepidamiseks ja kõikide oma dokumentide edastamiseks iga liikmesriigi territooriumil sama kord, mille see riik tagab diplomaatilistele esindustele.

Liidu institutsioonide ametlikku kirjavahetust ja muid ametlikke teateid ei tsenseerita.

Artikkel 6

(endine artikkel 7)

Liidu institutsioonide presidendid võivad liidu institutsioonide liikmetele ja teenistujatele väljastada liihthälteenamusega otsustava nõukogu kehtestatud vormis reisiloa (*laissez-passer*), mida liikmesriikide ametiasutused tunnustavad kehtiva reisidokumendina. Neid reisilube väljastatakse ametnikele ja muudele teenistujatele tingimustel, mis on sätestatud liidu ametnike personalieeskirjades ja muude teenistujate teenistustingimustes.

Komisjon võib sõlmida lepinguid nende reisilubade tunnustamiseks kehtivate reisidokumentidena kolmandate riikide territooriumil.

III PEATÜKK

Euroopa Parlamendi liikmed*Artikkel 7**(endine artikkel 8)*

Euroopa Parlamendi istungipaika sõitvate või sealt lahkuvate Euroopa Parlamendi liikmete vaba liikumise suhtes ei kehtestata ühtegi haldus- ega muud piirangut.

Tolli- ja valuutakontrolli suhtes võimaldatakse Euroopa Parlamendi liikmetele:

- a) nende oma valitsuse poolt samad soodustused, mis välismaal ajutisel ametilähetusel olevatele kõrgetele ametnikele;
- b) teiste liikmesriikide valitsuste poolt samad soodustused, mis välisriikide valitsuste esindajatele ajutisel ametilähetusel.

*Artikkel 8**(endine artikkel 9)*

Euroopa Parlamendi liikmeid ei või üle kuulata, nende suhtes tõkendit kohaldada ega neid kohtumenetlusele allutada nende poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häälte tõttu.

*Artikkel 9**(endine artikkel 10)*

Euroopa Parlamendi istungjärkude ajal on Euroopa Parlamendi liikmetel:

- a) oma riigi territooriumil samasugune immunitet nagu selle riigi parlamendi liikmetel;
- b) teise liikmesriigi territooriumil immunitet tõkendite ja kohtumenetluse suhtes.

Euroopa Parlamendi liikmete immunitet kehtib ka siis, kui nad sõidavad Euroopa Parlamendi istungipaika ja sealt tagasi.

Immuneedile ei saa tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õiguserikkumiselt, ning see ei takista Euroopa Parlamendil kasutamast õigust oma liikme immuneet ära võtta.

IV PEATÜKK

Euroopa Liidu institutsioonide töös osalevad liikmesriikide esindajad

Artikkel 10

(endine artikkel 11)

Liidu institutsioonide töös osalevatele liikmesriikide esindajatele, nende nõuandjatele ja tehnilistele asjatundjatele võimaldatakse oma kohustusi täites ning kohtumispaika ja sealt tagasi sõites tavapärased privileegid, immuneedid ja soodustused.

Käesolev artikkel kehtib samuti liidu konsultatiivorganite kohta.

V PEATÜKK

Euroopa Liidu ametnikud ja muud teenistujad

Artikkel 11

(endine artikkel 12)

Iga liikmesriigi territooriumil on liidu ametnikel ja muudel teenistujatel nende kodakondsusest olenemata järgmised privileegid ja immuneedid:

- a) kohtulik puutumatus oma ametikohustuste täitmisel tehtud tegude, sealhulgas suuliste ja kirjalike avalduste suhtes, kui ei tulene teisiti asutamislepingute sätetest, mis käsitlevad ühelt poolt ametnike ja muude teenistujate vastutust liidu ees ning teiselt poolt Euroopa Liidu Kohtu pädevust vaidlustes liidu ning nende ametnike ja muude teenistujate vahel. Neile jääb see puutumatus ka pärast nende ametist lahkumist;
- b) teenistujate, nende abikaasade ja neist sõltuvate pereliikmete puhul ei kehti sissesõidupiiirangud ega välismaalaste registreerimise formaalsused;

- c) valuutaeeskirjade suhtes on neil samad soodustused, mis tavapäraselt võimaldatakse rahvusvaheliste organisatsioonide ametnikele;
- d) õigus selles riigis esmakordsel ametisseasumisel tollimaksuvabalt riiki tuua oma mööbel ja muu vallasvara ning õigus oma mööbel ja muu vallasvara tollimaksuvabalt sellest riigist taas välja viia, kui nende ametikohustused selles riigis lõpevad; mõlemal juhul vastavalt tingimustele, mida peab vajalikuks selle riigi valitsus, kus seda õigust kasutatakse;
- e) õigus tollimaksuvabalt riiki tuua isiklikuks kasutamiseks mõeldud auto, mis on omandatud riigis, kus nad viimati elasid, või riigis, mille kodakondsed nad on, selle riigi siseturul valitsevate tingimuste kohaselt, ning see auto tollimaksuvabalt sellest riigist taas välja viia; mõlemal juhul vastavalt tingimustele, mida peab vajalikuks asjaomase riigi valitsus.

Artikkel 12

(endine artikkel 13)

Kooskõlas tingimuste ja menetlusega, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on seadusandliku tavamenetluse kohaselt ja pärast konsulteerimist asjaomaste institutsioonidega määruste abil kinnitanud, on liidu ametnikud ja muud teenistujad kohustatud maksma liidule maksu töö- ja muudelt tasudelt, mida liidud neile maksavad.

Töö- ja muud tasud, mida liidud neile maksavad, on vabastatud riigimaksudest.

Artikkel 13

(endine artikkel 14)

Tulumaksu, omandimaksu ja pärandimaksu rakendamisel ning liidu liikmesriikide vahel sõlmitud topeltmaksustamise vältimist käsitlevate konventsioonide kohaldamisel loetakse, et liidu ametnikud ja muud teenistujad, kes üksnes oma kohustuste täitmiseks liidu teenistuses asuvad elama liikmesriigi territooriumile, mis nende liidu teenistusse astudes ei ole maksustav elukohariik, nii nende tegelik elukohariigis kui ka maksustavas elukohariigis on säilitanud oma elukoha viimati nimetatud riigis, tingimusel et see riik on liidu liige. See säte kehtib ka abikaasa kohta, kui abikaasa ei tegutse iseseisvalt tasustataval töökohal, ning käesolevas artiklis nimetatud isikute ülalpidamisel ja hoole all olevate laste kohta.

Eelmises lõigus nimetatud isikutele kuuluv vallasvara, mis asub selle riigi territooriumil, kus nad viibivad, on selles riigis vabastatud pärandimaksust; pärandimaksu suurust määrates loetakse selline vara nende isikute maksustavas elukohariigis asuvaks, arvestades kolmandate riikide õigusi ja topeltmaksustamist käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonide võimalikku kohaldamist.

Käesoleva artikli sätete kohaldamisel ei arvestata sellist elukohta, mis on seotud üksnes kohustuste täitmisega muude rahvusvaheliste organisatsioonide teenistuses.

Artikkel 14

(endine artikkel 15)

Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt ja pärast konsulteerimist teiste asjaomaste institutsioonidega määruste abil liidu ametnike ja muude teenistujate sotsiaalkindlustustagatiste kava.

Artikkel 15

(endine artikkel 16)

Euroopa Parlament ja nõukogu määravad seadusandliku tavamenetluse kohaselt ja pärast konsulteerimist teiste asjaomaste institutsioonidega määruste abil kindlaks liidu ametnike ja muude teenistujate kategooriad, kelle kohta osaliselt või täielikult kehtivad artikli 11, artikli 12 teise lõigu ja artikli 13 sätted.

Liikmesriikide valitsustele teatatakse korrapäraselt sellistesse kategooriatesse kuuluvate ametnike ja muude teenistujate nimed, ametinimetused ja aadressid.

VI PEATÜKK

Euroopa Liidu juurde akrediteeritud kolmandate riikide esinduste privileegid ja immunitetid

Artikkel 16

(endine artikkel 17)

Liikmesriik, mille territooriumil on liidu institutsiooni asukoht, annab kolmandate riikide esindustele, mis on akrediteeritud liidu juurde, tavapärased diplomaatilised immunitetid ja privileegid.

VII PEATÜKK

Üldsätted*Artikkel 17**(endine artikkel 18)*

Liidu ametnikele ja muudele teenistujatele antakse privileegid, immunitetid ja soodustused üksnes liidu huvides.

Iga liidu institutsioon peab ametnikule või muule teenistujale antud immuniteedi ära võtma alati, kui kõnealune institutsioon leiab, et sellise immuniteedi äravõtmine ei ole vastuolus liidu huvidega.

*Artikkel 18**(endine artikkel 19)*

Käesoleva protokolliga kohaldamisel teevad liidu institutsioonid koostööd asjaomaste liikmesriikide vastutavate ametiasutustega.

*Artikkel 19**(endine artikkel 20)*

Artikleid 11–14 ja 17 kohaldatakse Euroopa Ülemkogu eesistuja suhtes.

Neid kohaldatakse ka komisjoni liikmete suhtes.

*Artikkel 20**(endine artikkel 21)*

Artikleid 11–14 ja artiklit 17 kohaldatakse Euroopa Liidu Kohtu kohtunike, kohtujuristide, kohtusekretäride ja kaasettekandjate suhtes, ilma et see piiraks Euroopa Liidu Kohtu põhikirja käsitleva protokolliga artikli 3 sätteid kohtunike ja kohtujuristide kohtuliku puutumatuses kohta.

Artikkel 21

(endine artikkel 22)

Ilma et see piiraks Euroopa Investeerimispanka põhikirja protokollis sätete kohaldamist, kohaldatakse käesolevat protokollis ka Euroopa Investeerimispanka, selle organite liikmete, selle personali ning selle tegevuses osalevate liikmesriikide esindajate suhtes.

Peale selle on Euroopa Investeerimispank vabastatud mis tahes kujul maksustamisest või muust sellelaadsest kohustusest tema kapitali suurenemise korral ning mitmesugustest formaalsustest, mida võidakse sellega siduda riigis, kus on kõnealuse panga alaline asukoht. Samamoodi ei anna Euroopa Investeerimispanka tegevuse lõpetamine või likvideerimine alust maksustamiseks. Kõnealust panka ja selle institutsioonide põhikirjalist tegevust ei maksustata käibemaksuga.

Artikkel 22

(endine artikkel 23)

Käesolevat protokollis kohaldatakse ka Euroopa Keskpanga, selle organite liikmete ja selle personali suhtes, ilma et see piiraks Euroopa Keskpankade Süsteemi ning Euroopa Keskpanga põhikirja käsitleva protokollis sätete kohaldamist.

Peale selle on Euroopa Keskpank vabastatud mis tahes kujul maksustamisest või muust sellelaadsest kohustusest tema kapitali mis tahes suurenemise korral ning mitmesugustest formaalsustest, mida võidakse sellega siduda riigis, kus on kõnealuse panga ja selle organite tegevust, mis on kooskõlas Euroopa Keskpankade Süsteemi ning Euroopa Keskpanga põhikirjaga, ei maksustata käibemaksuga.

PROTOKOLL IIRIMAA PÕHISEADUSE ARTIKLI 40 LÕIKE 3 PUNKTI 3 KOHTA

KÕRGED LEPINGUOSALISED

ON LEPPINUD KOKKU järgmises sättes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule.

Mitte miski aluslepingutes, Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingus või neid lepinguid muutvates või täiendavates lepingutes või aktides ei mõjuta Iiri põhiseaduse artikli 40 lõike 3 punkti 3 kohaldamist Iirimaal.

PROTOKOLL ÜLEMINEKUSÄTETE KOHTA

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

ARVESTADES, et selleks, et korraldada üleminekut enne Lissaboni lepingu jõustumist kohaldatavate aluslepingute institutsioonilistelt sätetelt asjaomases lepingus ette nähtud institutsioonilistele sätetele, on vaja kehtestada üleminekusätted,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule:

Artikkel 1

Käesolevas protokollis mõistetakse „aluslepingute“ all Euroopa Liidu lepingut, Euroopa Liidu toimimise lepingut ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut.

I JAOTIS

SÄTTED EUROOPA PARLAMENDI KOHTA

Artikkel 2

1. Alates käesoleva artikli jõustumise kuupäevast kuni 2009.–2014. aastaks valitud Euroopa Parlamendi koosseisu volituste lõpuni ja erandina 2009. aasta juunis toimunud Euroopa Parlamendi valimiste ajal kehtinud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 189 teisest lõigust ja artikli 190 lõikest 2 ning Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 107 teisest lõigust ja artikli 108 lõikest 2, ning erandina Euroopa Liidu lepingu artikli 14 lõike 2 esimese lõiguga ette nähtud kohtade arvust lisatakse olemasolevale 736le kohale järgmised 18 kohta, mistõttu suureneb kuni 2009.–2014. aastaks valitud Euroopa Parlamendi koosseisu volituste lõpuni Euroopa Parlamendi liikmete koguarv ajutiselt 754le:

Bulgaaria	1	Madalmaad	1
Hispaania	4	Austria	2
Prantsusmaa	2	Poola	1
Itaalia	1	Sloveenia	1
Läti	1	Rootsi	2
Malta	1	Ühendkuningriik	1

2. Erandina Euroopa Liidu lepingu artikli 14 lõikest 3 nimetavad asjaomased liikmesriigid isikud, kes täidavad lõikes 1 osutatud lisakohad, vastavalt oma siseriiklikele õigusaktidele ja tingimused, et need isikud on valitud otsestest ja üldistel valimistel kas:

a) asjaomases liikmesriigis korraldatud erakorralistel otsestest ja üldistel valimistel vastavalt Euroopa Parlamendi valimiste suhtes kohaldatavatele sätetele;

b) tuginedes 4.–7. juuni 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimiste tulemustele või

c) lastes oma riigi parlamendil nimetada oma liikmete hulgast vajamineva arvu liikmeid vastavalt igas asjaomases liikmesriigis kehtestatud korrale.

3. Euroopa Ülemkogu võtab vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 14 lõike 2 teisele lõigule vastu otsuse Euroopa Parlamendi koosseisu kindlaksmääramise kohta aegsasti enne Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimisi.

II JAOTIS

SÄTTED KVALIFITSEERITUD HÄÄLTEENAMUSE KOHTA

Artikkel 3

1. Euroopa Liidu lepingu artikli 16 lõike 4 kohaselt jõustuvad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 238 lõike 2 sätted kvalifitseeritud häälteenamuse määramise kohta Euroopa Ülemkogus ja nõukogus 1. novembril 2014.

2. Kui 1. novembri 2014 ja 31. märtsi 2017 vahel on otsuse tegemiseks nõutav kvalifitseeritud häälteenamus, võib nõukogu liige nõuda, et selline otsus võetakse vastu lõikes 3 määratletud kvalifitseeritud häälteenamusega. Sel juhul kohaldatakse lõikeid 3 ja 4.

3. Ilma et see piiraks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 235 lõike 1 teise lõigu kohaldamist, kehtivad kuni 31. oktoobrini 2014 järgmised sätted:

Kui Euroopa Ülemkogu ja nõukogu otsuste tegemisel on nõutav kvalifitseeritud häälteenamus, arvestatakse liikmete hääli järgmiselt:

Belgia	12	Leedu	7
Bulgaaria	10	Luksemburg	4
Tšehhi Vabariik	12	Ungari	12
Taani	7	Malta	3
Saksamaa	29	Madalmaad	13
Eesti	4	Austria	10
Iirimaa	7	Poola	27
Kreeka	12	Portugal	12
Hispaania	27	Rumeenia	14
Prantsusmaa	29	Sloveenia	4
Horvaatia	7	Slovakkia	7
Itaalia	29	Soome	7
Küpros	4	Rootsi	10
Läti	4	Ühendkuningriik	29

Kui otsus tuleb teha aluslepingute kohaselt komisjoni ettepaneku põhjal, on otsuste vastuvõtmiseks vaja vähemalt 260 poolthäält, mis esindavad liikmete enamust. Muudel juhtudel tehakse otsused vähemalt 260 poolthäälega, mis esindavad vähemalt kaht kolmandikku liikmetest.

Kui Euroopa Ülemkogu või nõukogu võtab õigusakti vastu kvalifitseeritud häälteenamusega, võib Euroopa Ülemkogu liige või nõukogu liige taotleda, et tehtaks kindlaks, kas kvalifitseeritud häälteenamuse moodustavad liikmesriigid esindavad vähemalt 62 % liidu elanike üldarvust. Kui see tingimus ei ole täidetud, jääb asjaomane õigusakt vastu võtmata.

4. Kui aluslepingute kohaldamisel ei osale hääletamisel kõik nõukogu liikmed, nimelt juhtudel, kui on osutatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 238 lõike 3 kohaselt määratletud kvalifitseeritud häälteenamusele, määratletakse kuni 31. oktoobrini 2014 kvalifitseeritud häälteenamust kui sedasama võrdelist osa arvestatud häälest ja sedasama võrdelist osa nõukogu liikmete arvust ning vajadusel kui sedasama protsendimäära asjaomaste liikmesriikide elanikest, mis on sätestatud käesoleva artikli lõikes 3.

III JAOTIS

SÄTTED NÕUKOGU KOOSSEISUDE KOHTA*Artikkel 4*

Kuni Euroopa Liidu lepingu artikli 16 lõike 6 esimeses lõigus osutatud otsuse jõustumiseni võib nõukogu koos käia asjaomase lõike teises ja kolmandas lõigus sätestatud koosseisudes ja muudes koosseisudes, mille nimekirja on kehtestatud üldasjade nõukogu lihthälteenamusega.

IV JAOTIS

SÄTTED KOMISJONI, SEALHULGAS LIIDU VÄLISASJADE JA JULGEOLEKUPOLIITIKA KÕRGE ESINDAJA KOHTA*Artikkel 5*

Lissaboni lepingu jõustumise kuupäeval ametis olevad komisjoni liikmed jäävad ametisse kuni oma ametiaja lõpuni. Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ametisse nimetamise kuupäeval lõpeb siiski kõrge esindajaga sama kodakondsusega komisjoni liikme ametiaeg.

V JAOTIS

SÄTTED NÕUKOGU PEASEKRETÄRI, ÜHISE VÄLIS- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA KÕRGE ESINDAJA JA NÕUKOGU ASEPEASEKRETÄRI KOHTA*Artikkel 6*

Nõukogu peasekretäri, ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja nõukogu asepeasekretäri ametiaeg lõpeb Lissaboni lepingu jõustumise kuupäeval. Nõukogu nimetab peasekretäri vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 240 lõikele 2.

VI JAOTIS

SÄTTED NÕUANDVATE ORGANITE KOHTA

Artikkel 7

Kuni Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 301 osutatud otsuse jõustumiseni on Majandus- ja Sotsiaalkomitee liikmete arv järgmine:

Belgia	12	Leedu	9
Bulgaaria	12	Luksemburg	6
Tšehhi Vabariik	12	Ungari	12
Taani	9	Malta	5
Saksamaa	24	Madalmaad	12
Eesti	7	Austria	12
Iirimaa	9	Poola	21
Kreeka	12	Portugal	12
Hispaania	21	Rumeenia	15
Prantsusmaa	24	Sloveenia	7
Horvaatia	9	Slovakkia	9
Itaalia	24	Soome	9
Küpros	6	Rootsi	12
Läti	7	Ühendkuningriik	24

Artikkel 8

Kuni Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 305 osutatud otsuse jõustumiseni on Regioonide Komitee liikmete arv järgmine:

Belgia	12	Leedu	9
Bulgaaria	12	Luksemburg	6
Tšehhi Vabariik	12	Ungari	12
Taani	9	Malta	5
Saksamaa	24	Madalmaad	12
Eesti	7	Austria	12
Iirimaa	9	Poola	21
Kreeka	12	Portugal	12
Hispaania	21	Rumeenia	15
Prantsusmaa	24	Sloveenia	7
Horvaatia	9	Slovakkia	9
Itaalia	24	Soome	9
Küpros	6	Rootsi	12
Läti	7	Ühendkuningriik	24

VII JAOTIS

ÜLEMINEKUSÄTTED ENNE LISSABONI LEPINGU JÕUSTUMIST EUROOPA LIIDU LEPINGU V JA VI JAOTISE ALUSEL VASTUVÕETUD ÕIGUSAKTIDE KOHTA*Artikkel 9*

Liidu institutsioonide, organite ja asutuste poolt Euroopa Liidu lepingu alusel enne Lissaboni lepingu jõustumist vastuvõetud õigusaktide õiguslik toime säilib kuni asjaomaste õigusaktide kehtetuks tunnistamise, tühiseks tunnistamise või muutmiseni aluslepingute kohaldamisel. Sama kehtib Euroopa Liidu lepingu alusel liikmesriikide vahel sõlmitud konventsioonide suhtes.

Artikkel 10

1. Enne Lissaboni lepingu jõustumist politseikoostöö ja kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas vastuvõetud liidu õigusaktide puhul on üleminekumeetmena institutsioonide volitused asjaomase lepingu jõustumise kuupäeval järgmised: Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 258 põhinevaid komisjoni volitusi ei kohaldata ning Euroopa Liidu lepingu enne Lissaboni lepingu jõustumist kehtinud versiooni VI jaotisel põhinevad Euroopa Liidu Kohtu volitused jäävad samaks, isegi kui neid on aktsepteeritud asjaomase Euroopa Liidu lepingu artikli 35 lõike 2 alusel.

2. Lõikes 1 osutatud õigusakti muutmine toob endaga kaasa asjaomases lõikes osutatud institutsioonide aluslepingute kohaste volituste kohaldamise muudetud õigusakti puhul ja nende liikmesriikide osas, kelle suhtes asjaomast õigusakti kohaldatakse.

3. Igal juhul kaotab lõikes 1 osutatud üleminekumeede kehtivuse viie aasta pärast alates Lissaboni lepingu jõustumist.

4. Hiljemalt kuus kuud enne lõikes 3 osutatud üleminekuperioodi lõppu võib Ühendkuningriik teatada nõukogule, et ta ei aktsepteeri lõikes 1 osutatud õigusaktide puhul lõikes 1 osutatud institutsioonide aluslepingutes sätestatud volitusi. Kui Ühendkuningriik on asjaomase teate teinud, lõpetatakse tema suhtes kõikide lõikes 1 osutatud õigusaktide kohaldamine alates lõikes 3 osutatud üleminekuperioodi lõppemisest. Käesolevat lõiku ei kohaldata Ühendkuningriigi suhtes kohaldatavate muudetud õigusaktide suhtes, nagu on osutatud lõikes 2.

Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal kindlaks eelnevast tuleneva vajaliku üleminekukorra. Ühendkuningriik ei osale selle otsuse vastuvõtmises. Nõukogu kvalifitseeritud häälteenamust määratletakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 238 lõike 3 punktile a.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal võtta samuti vastu otsuse, millega määratakse kindlaks, et Ühendkuningriik vastutab vajadusel võimalike otsuste finantstagajärgede eest, mis tulenevad põhjendatult ja vältimatult asjaomastes õigusaktides osalemise lõpetamisest.

5. Ühendkuningriik võib hiljem teatada igal ajal nõukogule oma soovist osaleda õigusaktides, mille kohaldamine on tema suhtes lõpetatud vastavalt lõike 4 esimesele lõigule. Sellisel juhul kohaldatakse vastavalt vajadusele kas Euroopa Liidu raamistikku integreeritud Schengeni *acquis*'d käsitleva protokolliga või Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes käsitleva protokolliga asjakohaseid sätteid. Asjaomaste õigusaktide puhul kohaldatakse aluslepingutes sätestatud institutsioonide volitusi. Toimides asjakohaste protokollide alusel, püüavad liidu institutsioonid ja Ühendkuningriik uuesti sisse seada Ühendkuningriigi võimalikult suures ulatuses osalemist liidu *acquis*'s vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas, ilma et see mõjutaks tõsiselt *acquis*' eri osade praktilist toimimist, järgides samas nende sidusust.
